

«Эко Шина» ЖШС 1-алаң Қапал батыр көшесі бойынша, Оңтүстік 98 индустриялық аймағының аумағында 2 алаң Қапал батыр көшесі бойынша, 126 Шымкент қаласы өндіріс аумағында орналасқан резеңке-техникалық бұйымдарын ала отырып, тозған шиналарды қайта өңдеу, бойынша өндіріс үшін рұқсат етілген шығарындылар нормативтерінің жобасы бойынша
ХАТТАМАСЫ

1. Аумағында қызмет жүзеге асырылатын немесе аумағына ықпал етілетін әкімшілік-аумақтық бірліктің (облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың) жергілікті атқарушы органының атауы: «Шымкент қаласы Еңбекші ауданы әкімінің аппараты» мемлекеттік мекемесі

2. Қоғамдық тыңдаулардың мәні: «Эко-Шина» ЖШС 1-алаң Қапал батыр көшесі, бойынша «Оңтүстік» 98 индустриялық аумағында 2 алаң Қапал батыр көшесі бойынша, 126 Шымкент қаласы өндіріс аумағында орналасқан резеңке-техникалық бұйымдарын ала отырып, тозған шиналарды қайта өңдеу және резина-техникалық бұйымдар шығару өндірісі бойынша ықтимал әсерлер туралы есеп жобасы.

(қарастырылатын жобалау материалдарының толық, нақты атауы)

3. Мекенжайына Қоғамдық тыңдауларда көтерілген материалдар жолданған қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті органның немесе облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың жергілікті атқарушы органының атауы. Шымкент қаласының қалалық жайлы ортаны дамыту басқармасы.

4. Белгіленіп отырған қызметтің орналасатын жері: Шымкент қаласы, Қапал батыр көшесі, «Оңтүстік индустриялық аймағы. (белгіленген қызмет учаскесі аумағының толық, нақты мекенжайы, географиялық координаттары)

5. Белгіленіп отырған қызметтің ықтимал әсеріне ұшыраған барлық әкімшілік-аумақтық бірліктердің атауы: Шымкент қаласы, Еңбекші ауданы (белгіленген қызметті жүзеге асыру нәтижесінде оның аумағында және аумағында және аумағында әсер етуі мүмкін қоғамдық тыңдаулар өткізілетін әкімшілік-аумақтық бірліктердің тізімі)

6. Белгіленіп отырған бастамашының деректері және байланыс деректері: «Эко-Шина» ЖШС, БИН 070540009816. Тел: 7(7252)-54-88-09 Әл-Фараби ауданы, Бекет батыр көшесі, 35-ғимарат.

Ықтимал әсерлер туралы есептерді жасаушылардың немесе стратегиялық экологиялық бағалау бойынша есептерді дайындауда сырттан тартылған сарапшылардың немесе мемлекеттік экологиялық сараптама объектілерінің құжаттамасын әзірлеушілердің деректемелері мен байланыс деректері: «ЦНИ и ЭЭ» «KazEcoHoldihg» ЖШС, БИН 190140011749 Тел: +7(7252)-23-29-82 Шымкент қаласы, М.Пошанов көшесі, 32/28 (оның ішінде нақты атауы, ведомствоға бағыныстылығы, заңды және нақты мекенжайы, БСН, ЖСН, телефондары, факстері, электрондық пошталары, сайттары және басқа ақпарат)

7. Қоғамдық тыңдауларды өткізу күні (күндері), уақыты, өткізілетін орны және қоғамдық тыңдаулардың ашық жиналыстарының уақыты – 23.02.2026 ж., уақыты-11:30, тыңдау өткізілетін орынның толық және нақты мекенжайы: Шымкент қаласы, Қапал батыр көшесі, «Оңтүстік» 98 индустриялық аймағы. (қатысушылардың тіркеудің басталу күні, уақыты, қоғамдық тыңдаудың басталу уақыты, тыңдау өткізілетін орынның толық және нақты мекенжайы. Қоғамдық тыңдаулар ұзартылған жағдайда ашық жиналыс өткізілетін барлық күндер көрсетіледі)

8. Көзделіп отырған қызмет бастамашысының сұрау салу хатының көшірмесі және әкімшілік-аумақтық бірліктердің (облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың, астананың) жергілікті атқарушы органдарының қоғамдық тыңдауларды өткізу шарттарын келісу туралы жауап хатының көшірмесі осы қоғамдық тыңдау хаттамасына қоса беріледі.

Қосымша 1.

9. Қоғамдық тыңдауларға қатысушыларды тіркеу парағы осы қоғамдық тыңдау хаттамасына қоса беріледі. **Қосымша 2.**

10. Қоғамдық тыңдауларды өткізу туралы ақпарат мемлекеттік және орыс тілдерінде мынадай тәсілдермен таратылды:

1) Бірыңғай экологиялық порталда <https://hearings.ndbecology.gov.kz/>

2) жергілікті атқарушы орган Шымкент қаласының қалалық жайлы ортаны дамыту басқармасы сайты www.gov.kz/memleket/entities/shymkent-tabigi-resurstar орналастырылды.

3) қоғамдық тыңдаулар басталған күнге дейін жиырма жұмыс күнінен кешіктірмей, бұқаралық ақпарат құралдарында, оның ішінде кемінде бір газетте және қатысы бар аумақтың шегінде толық немесе ішінара орналасқан тиісті әкімшілік-аумақтық бірліктердің (облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың) аумағында таратылатын кемінде бір теле-немесе радиоарна арқылы бұқаралық ақпарат құралдарында жарияланды:

«Қызмет» газеті №1-2 16.01.2026.

ТОО «Собкор» ЖШС, 16.01.2026. ж. №581 Қосымша 3.

4) Әкімшілік-аумақтық бірліктердің (облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың, астананың, аудандардың облыстық және аудандық маңызы бар қалалардың, ауылдардың, кентредің, ауылдық округтердің,) жергілікті атқарушы органдардың хабарландыру тақталарында және арнайы хабарландыру орналастыруға арналған орындарда:

«Шымкент қаласы Еңбекші ауданы әкімінің аппараты» мемлекеттік мекемесі.

Қосымша 4.

11. Қоғамдық тыңдауларға қатысушылардың шешімдері: Тыңдау хатшысы ретінде бірауыздан Бимбетов Е.А. «ЦНИ и ЭЭ» «KazEcoHoldihg» ЖШС -нің экологы сайланды.

«жақтап» - 11 адам, «қарсы» - 0 адам, «қалыс қалғандар» - 0 адам.

Регламент бірауыздан бекітілді: Қоғамдық тыңдауға қатысушылардың «жақтап» 11 - адам, «қарсы» - 0 адам, «қалыс қалғандар» - 0 адам.

12. Барлық тыңдалған баяндамалар туралы мәліметтер.

Баяндамашы «ЦНИ и ЭЭ» «KazEcoHoldihg» ЖШС –нің химик лаборанты Жанат Зарина Нұрлыбайқызы

(баяндамашының тегі, аты және әкесінің аты (болған жағдайда), лауазымы, ұсынылатын ұйымның атауы)

Баяндама Қосымша 5.

13. Қоғамдық тыңдаулар хаттамасының ажырамас бөлігі болып табылатын және қоғамдық тыңдаулар өткізілгенге дейін және өткізу кезінде алынған барлық сұрақтар мен жауаптарды, ескертулер мен ұсыныстарды қамтитын жиынтық кесте. Қоғамдық тыңдаулардың мәнімен анық байланысы жоқ сұрақтар, ескертулер мен ұсыныстар «қоғамдық тыңдаулардың мәнімен анық байланысы жоқ сұрақтар, ескертулер мен ұсыныстар, «қоғамдық тыңдаулардың мәніне қатысы жоқ» деген белгісі бар кестеге енгізіледі». Қоғамдық тыңдаулардың тақырыбына мүлде қатысы жоқ ескертулер мен ұсыныстар кестеге "қоғамдық тыңдаулардың тақырыбына қатысы жоқ" деген белгімен енгізіледі.

14. Қоғамдық тыңдауларға қатысушылардың қаралатын материалдар мен тыңдалған баяндамалардың сапасы оларды түсінудің толықтығы мен қолжетімділігі тұрғысынан пікірлері, оларды жақсарту бойынша ұсынымдар: пікірлер мен ұсынымдар кестеде көрсетілді.

15. Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен қоғамдық тыңдаулар хаттамасына сот тәртібімен шағым жасауға болады.

16. Қоғамдық тыңдау төрағасы:

Оралбеков Тимур Шымкент қаласының қалалық жайлы ортаны дамыту басқармасы экология бөлімінің маманы боламын.

Оралбеков Т.

23.02.2026ж

17. Қоғамдық тыңдаулар хатшысы: «KazEcoHoldihg» ЖШС -нің экологы

Бимбетов Е.А.

23.02.2026ж

Қоғамдық тыңдаулар өткізілгенге дейін және өткізу кезінде келіп түскен ескертулер мен ұсыныстардың жиынтық кестесі

№	Қатысушылардың пікірлері мен ұсыныстары (тегі, аты және әкесінің аты (бар болса) қатысушы, лауазымы, аты-жөні өкілдік ететін ұйым)	Ескертулер мен ұсыныстарға берілген жауаптар (Тегі аты жөні) жауап берушінің қызметі, ұйым атауы	Ескерту (алынған Ескерту немесе ұсыныс)
	Сұрақтар мен ұсыныстар болған жоқ.		

Форма письма-запроса от инициатора общественных слушаний на проведение общественных слушаний в местные исполнительные органы административно-территориальных единиц (района, города)

исходящий номер: 26530917001, Дата: 08.01.2026

(регистрационные данные письма, исходящий номер, дата)

Информируем Вас о: Осуществление государственной экологической экспертизы

(наименование в соответствии с пунктом 12 настоящих Правил)

Будет осуществляться на следующей территории: г.Шымкент, Енбекшинский район (Индустриальной зоны Онгүстік 98)
г.Шымкент, Енбекшинский район (ул.Капал батыра, на территории Өндірістік 126.г)

(территория воздействия, географические координаты участка)

Предоставляем перечень административно-территориальных единиц, на территорию которых может быть оказано воздействие, и на территории которых будут проведены общественные слушания: 42°16'16.6"N 69°42'57.4"E, 42°16'17.4"N 69°44'03.0"E

Предмет общественных слушаний: ПРОЕКТ нормативов допустимых выбросов для производства по переработке изюмных шип с получением ре-зидотехнических изделий ТОО «Эко-Шипа» расположенного по адресу: 1 по ул.Капал батыра, на территории Индустриальной зо-ны Онгүстік 98; 2 по ул.Капал батыра, на территории Өндірістік 126.г.Шымкент

(тема, название общественных слушаний, предмет общественных слушаний в обязательном случае должен содержать точное наименование, место осуществления, срок намечаемой деятельности и наименование инициатора намечаемой деятельности)

Просим согласовать нижеуказанные условия проведения общественных слушаний: г.Шымкент, Енбекшинский район Индустриальной зоны Онгүстік 98; 2 по ул.Капал батыра, на территории Өндірістік 126. , 23.02.2026 11:30

(место, дата и время начала проведения общественных слушаний)

Место проведения общественных слушаний в населенном (-ых) пункте (-ах) обосновано их ближайшим расположением к территории намечаемой деятельности (км).

Объявление о проведении общественных слушаний на казахском и русском языках будет распространено следующими способами:
Қызмет ; Телерадиокомпания "Отұла"

(наименование газеты, теле- и радиоканала, где будет размещено объявление)

Шымкент, Енбекшинский район Индустриальной зоны Онгүстік 98; 2 по ул.Капал батыра, на территории Өндірістік 126.г.Шымкент

(расположение мест, специально предназначенных для размещения печатных объявлений (доски объявлений))

Просим также подтвердить наличие технической возможности организации видеоконференцсвязи в ходе проведения общественных слушаний.

В соответствии с Экологическим кодексом Республики Казахстан и Правилами проведения общественных слушаний, общественные слушания проводятся под председательством представителя местного

исполнительного органа соответствующей административно-территориальной единицы (района, города). Местный исполнительный орган обеспечивает видео- и аудиозапись открытого собрания общественных слушаний. Электронный носитель с видео- и аудиозаписью всего хода открытого собрания общественных слушаний с начала регистрации до закрытия общественных слушаний и подведением итогов слушаний, подлежит приобщению (публикации) к протоколу общественных слушаний.

В соответствии с требованиями законодательства просим обеспечить регистрацию участников общественных слушаний и видео- и аудиозапись общественных слушаний.»
Товарищество с ограниченной ответственностью "ЭКО Шина" (БИН: 070540009816), +7(776)-741-70-47, eco_shina@mail.ru

---

(фамилия, имя и отчество (при наличии), должность, наименование организации представителем которой является, подпись, контактные данные инициатора общественных слушаний).

№ п/п	Фамилия, имя, отчество	Категория участника (представитель заинтересованной общественности, общественности, государственного органа, Инициатора)	Контактный номер телефона	Формат участия (очно или посредством видеоконференцсвязи)	Подпись (в соответствии с протоколом собрания)
	(при его наличии) участника				
1	2	3	4	5	6
1	Алибаев М.А.	Шошкент	7757105364	онлайн	
2	Солдатов С.С.	Шерахмоб.орт	92077284215	түрлі түрде	
3	Турганов М.Х.	Алматы қаласы	7748778959	онлайн	
4	Сейменов К.Б.	қашқар қаласы	8186888414	онлайн	
5	Беркешев М.М.	Әзірбайжан Республикасы	87024354860	онлайн	
6	Сурбанбаева Р.Н.	Ташкент қаласы	89013306089	онлайн	
7	Араббаев Т.	Ташкент қаласы	8007476580	онлайн	
8	Жанат З.Н.	Қарағанды облысы	8776-264-00-19	онлайн	
9	Байкенов Е.А.	Астана қаласы	8700-115-00-77	онлайн	
10	Мухоматов Н.М.	Жамбыл облысы	87082857642	онлайн	

ӘСКЕРИ ҚЫЗМЕТШІЛЕРДІҢ
ЖАЛАҚЫСЫ ӨСЕДІ

2

ДИНМҰХАМЕД ҚОНАЕВ –
ДӘУІР ТҰЛҒАСЫ

5

№1-2 (742). 16 қаңтар, 2026 жыл *Өзгеі сынатанша, өзінгі тұзем!*

ҚЫЗМЕТ

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҚОҒАМДЫҚ АПТАЛЫҚ ГАЗЕТ

www.kyzmet-gazeti.kz Газет 2009 жылдың 19 маусымынан шыға бастады

« ГАЗЕТ-ЖУРНАЛДАР ҚАЙТА ӨРЛЕУ ДӘУІРІНІҢ БАСТАУЫНДА ТҰР...»

Газет-журналдар қайта өрлеу дәуірінің бастауында тұр. Себебі, әлеуметтік желі адамның ойлау (танымдық) қабілетіне зор зиян келтіріп жатыр. Жасы қырыққа жетсе де, білімі мен ой-өрісі он бес жастағы жасөспірімдер деңгейінде қалып қойған азаматтарды қазірдің өзінде кездестіруге болады. Өз басым мерзімді баспасөзді жас кезімнен үзбей оқитыным рас. Өлі күнге дейін осы әдетімнен жаңылған емеспін. Қазіргі таңда баспасөз заман талабына бейімделіп, ақпарат айдынынан өз орнын тауып отыр. Газет тілшілері жан-жақты шолулар мен терең сараптамалар жасауға баса мән береді, ағартушылықпен айналысады. Көсібі әрі өз ісіне адал журналистер сапалы материалдар өзірлеп, дәстүрлі құндылықтарды сақтауға елеулі үлес қосып келеді. Мен сүйікті Отанымыздың игілігі үшін барлық салада табысты еңбек етіп жүрген мықты азаматтар туралы мәлі-

меттерді көбінесе газеттерден аламын. Ел ішіне кең таралған TikTok, Instagram немесе Telegram арналары еңбек адамдарының шынайы тыныс-тіршілігінен алыс екенін өзіңіз де жақсы білетін шығарсыз.

Қоғамымыз елең етерлік жаңалық оқып, бейнежазба көрумен шектелмей, мән-мағынасы терең ақпараттың да қадірін білгені дұрыс деп санаймын. Көптеген жастарымыздың да дәл солай ойлайтынына куанамын. Себебі, олар адамды тығырыққа тірейтін елес-қиял әлемінде өмір сүруді емес, нағыз білім-ғылым жолына түсуді мақсат тұтады. Оқу мәдениеті жоғары елдер әрдайым жаһандық дамудың алғы шебінде бола беретіні сөзсіз. Бұған еш күмәнім жоқ.

Қасым-Жомарт ТОҚАЕВ,
ҚР Президенті

«Turkistan» газетіне берген сұхбатынан

« ҚЫЗМЕТ » ГАЗЕТІНЕ ЖАЗЫЛУ ЖҮРІП ЖАТЫР. ИНДЕКС: 64295

СТАЛИНГЕ ХАТ ЖАЗҒАН
ҚАЗАҚ ҚЫЗЫ

6

ҚАЗАҚ КЕЛІНДЕРІНЕ
АЙТАРЫМ БАР...

7

ӘЛЕМ КАРТАСЫНЫҢ ӨЗГЕРУІ: КЛИМАТТЫҚ БОСҚЫНДАР ДӘУІРІ

Әлем картасы бізге тұрақты, өзгермейтіндей ал континенттер, аралдар, жағалаудағы қалалар – бәрі мықты әрі ұзаққа төзімді болып көрінеді. Алайда ХХІ ғасырда ғаламшар географиясы көзіміздің алдында өзгере бастады. Климаттың өзгеруінен кейбір аралдар су астына кетіп, қалалар су басу қауіпімен бетпебет келуде. Бұрын ғылыми фантастика сюжетіндей көрінген жағдай бүгінгі күні миллиондаған адамдар үшін шындыққа айналды. Бұл неге болып жатыр, қазір қандай аумақтар жойылып бара жатыр және адамзатты алдағы уақытта не күтіп тұр?

Біз ойлағаннан да жылдам өзгеріп жатқан климат салдарын миллиондаған адамдар қазірдің өзінде сезіп отыр. Мұхит деңгейінің көтерілуі, дауылдардың күшеюі және жағалаулардың бұзылуы бүгін аралдарды және жағалаудағы қалаларды қауіп аймақтарына айналдырады. Біреулер үшін бұл болашаққа арналған болжам болса, біреулер үшін күнделікті өмір. Аралдар мен жағалаудағы қалалардың жоғалуына басты себеп – адам әрекетінен туындаған жаһандық жылыну. Ол жағалаудағы аймақтардың өміріне және инфрақұрылымына қауіп төндіретін қауіпті процесін іске қосады.

Теңіз деңгейінің көтерілуі жердің орташа температурасын көтеруде. Гренландия мен Антарктида мұздықтары еріп, мұхит суы жылынып, көлемі ұлғайды. Соңғы жүз жыл ішінде мұхит деңгейі 20 сантиметрден астам көтерілді. Бір қарағанда бұл аз болып көрінгенімен, төменгі аралдар мен жағалаулар үшін бірнеше сантиметрдің өзі қауіпті. Жағалаудың эрозиясы және дауылдар, климаттың өзгеруі жағалау сызықтарын бұзады. Жағалаулар дерлік «жойылып», құрлық біртіндеп азая бастайды. Топырақ пен ауыз судың тұзданыуы Аралдарда теңіз суы топыраққа және жер асты көздеріне өніп, ауыл шаруашылығы, ауыз су үшін зияны тиді.

(Жалғасы 6-бетте).

Салт-дәстүр сабақтастығы

ЕҢ ӘДЕМІ КИІМ – ҰЛТЫҢҢЫҢ КИІМІ

Қазақтың ұлттық киімдерінің бірі саналатын кимешек туралы не білеміз? Олардың кескіні әр өңірде әртүрлі болып келетінін хабардарсыз ба? Кимешекті келіншек босағанда жөргек, көйде тіпті адам қайтыс болғанда көбін ретінде пайдаланғаны туралы ше?

Иә, ана мәртөбесін асқақтатып, әйел затына деген құрметті айыпқұятын бұл бас киім ғасырлар бойы қазақ қоғамында ерекше мәнге ие болып келді. Кимешек – тек бас киім емес, киелі мұра. Кимешек киген ана қай жерде де төрден орын алады. Ол әйел затының абыройын айқындайды. Бүгінде ұмыт бола бастаған осы құндылықты жаңаша жандандырып, заманауи өмірге бейімдеп жүрген жандардың да еңбегі зор. Солардың бірі – ұлттық киімді, оның ішінде кимешекті насихаттауды өмірлік мұратына айналдырған шымыкентік қолөнер шебері Ақмарал Жұматайбекқызы.

Ол тігімделінен иіне-жіпке жақын болып өскендіктен, төрт жасында-ақ атқасын қол тігін машинасына отырып, иіне сабылған, түру тігестер тігуді үйренген. Сондықтан шағыр, 1,5 жасында-ақ кәсіби түрде тігін тігуді игеріп алды. Бұған әжелері Мейіргүл мен Жанылсын, соңдай-ақ нағашы атқасын тігінділік өнері үлкен нық етті. Отбасылық өмір мен тұрмыс та оның өміріне аяқталып жатқан жоқ. Төбесі алуанға қарасты Төңкеріс ауылындағы көпбалалы отбасының келіні атанған Ақмарал үшін тігіншілік тек кәсіп емес, тіршілік көзіне айналды. Ел үшін ауыр тоқуар жылдарына тап келген жас ана отбасын асыру үшін үй жағдайында тігін тігуге айналыса бастайды. Төртінші кызын дүниеге әкелген соң бала тәрбиесіне байланысты кәсібин уақытша тоқтатқанымен, 2007-2008 жылдары жеке кәсіпкер ретінде атысөзге жұмысы қайта жандандырады. Дел осы кезінде оны күндізгі киім тігуге келген қандай да киімді қызықтандырады. Оның бірі: «Күндізгі киімде кимешек көптеп табылмайды. Ұлттық киімді нарықта нәзіктен көңінен сұранысқа ие емес? Егер сіздер піксетіңдер, біз неге алмадық?» – деген сұрағы оның өмірінде жаңа бағыттың басталуына себеп болды. Асықпанда, бұл сауал Ақмаралды терен ойландырды.

«Ең әдемі киім – ұлтыңның киімі» деген ұлы даналардың сөзіне үнілген Ақмарал көп ойланбастан кимешек тігу ісін қолға алады. Алдымен өзі оқыған №25 мектептің кітапханасынан «Қазақтың ұлттық киімдері» кітабын тауып, кимешекті тарихын, пішімі мен тігін тәсілдерін зерттейді. Кітаптағы суреттерді телефонна түсіріп алып, тәжірибес арқылы ұлттық бас киімді қайта өмірге әкеледі. Көп ұзамай ұлының мектебінде өткен ұлттық құндылықтарды дәріптеуге арналған отбасылық бақылауда кимешек киім қатысып, жүзделі бірінші орынды иеленеді. Бұл жеңіс оның көпшілік арасында ұлттық киімге сұраныстың артуына деген сенімді нығайтап, жерінен озып әрі жаны түсті.

Зерттеу барысында ол кимешектің тамыр-тарихына біршама қанық болып, ұлттық бас киімнің тәрбиелік мәніне де ерекше назар аударды. – Қазақ дәстүрінде әйел дүниеге бала әкелген соң ғана кимешек киген екен. Себебі бала өміту кезінде кимешек төсеті жуып тұрады. Оның үстіне еңел баласын жалаң-бас отырып еміске шығарған түртіп, баланы аузына қайыққа түсіп кетеді, деп ұғырылғанды көрсетеді. Ал кішкентай қыздар мен ұзылбалықтар бойжеткендер тақия, борік секілді бас киімдермен жүрген. Яғни қазақ әйелдері сұхшашан жалаң-бас болмаған.

Жас келіншектер кимешектерін түрлі өрнекпен әшекейтіп, сән-салтанатпен киген. Кимешектің үй шаруасына арналған қарапайым түрлері және қоғамда, жиын-тойға келетін сәнді нұсқалары болған.

Сол себепті әйелдер кимешекті жағдайға қарай бөлек пайдаланған. Ертеде кимешектер алтын зерні жіптермен кестеленіп, аса қымбат бағаланған. Халық оны кейде алты құндық биесі теңеген.

Өзім кәсіби этнограф-зерттеуші болмасам да, жүрген жерімде, Қошқетаяу, Қызылорда, Семей секілді елдің көз келген өңіріндегі мұражайларға бас сұрып, кимешектің түр-түзілімімен тереңірек танысуға тырысамын. Бір байқағаным, кимешектердің кескіні әр өңірде әртүрлі болып келеді екен, – дейді ол.

Сонымен қатар, қолөнерші кимешекті күндізгі туралы да біршама қызықты әңгірлет айтып, Күндізгі – кимешек үстінен сенген оралатын бөлігі.

– Күнімен қорғаныш болып табылатындықтан оның аулауы күндіз деп аталған. Егертөреге басқа орайтын күндіздің ұзындығы 2 метрден 40 метрге дейін жеткен. Ол кезде мейімің ең кішкентай, шамамен 50-80 см болатын. Сол мөлшерде мағана басқа күндіз ретінде қолданған. Мұның мәнісі, күндіз көптеген кәдеге жарарған. Мысалы, жол-жөнекей келіншек босағанда, жөргек ретінде ораған. Кейде жазатайым жармақ алған жағдайда жармақты таңу мақсатында пайдаланған. Кейбір жерлерде ас қойған дастарханның орнын да алмастыра алған.

Көш кезінде кенеттен кісі қаза тапқанда мәйітті орайтын көбін мақсатында да қолдануға мәжбүр болған. Ақырет киімі саналатын көбінді әр азаматтар сәлем етіп ораса, аналарымыз күндіз етіп тартқан деседі.

Жалпы, қазақ даласында кимешектің киелілігін айқындайтын тағалымды деректер көптеп кездеседі. Соның бірі – ел аузында сақталған мынадай сөзге. Бірде келесі отбасына түскен жас келіннің үйіне келіріп қонақ келеді. Үйіне кіріп қонақ келінінің жыртық-жамануын жасыруды ойлаған келін амалсыздан бетіне күндізді төсейді. Алайда келген қонақ киелі деп танылған күндізге отырмай, оның астындағы қонтық көріншеге жайғасып екен. Бұл әрекет кимешек пен күндіздің қазақ қоғамында аса қастерлі, қасиетті бұйым саналғанын аңғартады. Осы бір мысалдың оң кимешектің әйел затына ғана емес, тұтас ұлт танымындағы айрықша орнын айқын көрсетеді, – дейді ол.

Ақмарал Жұматайбекқызы қолөнер шебері шағармашылығының мақсатында 2019 жылдың қаңтар айында Instagram парақшасын ашып, өз кәсібін көпшілік таныта бастайды. Бұған дейін өз қолынан шыққан ұлттық киім – кимешектерді Шымкенттегі «Самал» базарында сатуалаған болатын. Кейін Facebook пен TikTok әлеуметтік желілер арқылы да танымадығы артып, таныстарыңар көбейді. Ол кимешектің кестелі, шапшақты, әшекей тастармен безендірілген түрлерін тігеді. Сонымен қатар, жас келіндерге арналған жеке тігін сан алуан нұсқасын ұсынап, бүгінде оның да өз тұтылуына сәйкес қалыптастырып үлгерді. Қазіргі таңда оның кимешектеріне Алматы, Астана, Атырау, Ақтөбе, Қостанай, Павлодар қалаларынан сұраныс жоғары. Бұдан бөлек, Ресей, Польша, АҚШ, Корея елдеріне де Қазақстанның аралымы жөнелтіледі.

«Мақсатым – кимешек тігіп, оны келер ұрпаққа аманат ету. Сол арқылы қазақ әйелінің асыл болмысын сақтай алсам деген арманым бар», – деп түсіндірген Ақмарал Жұматайбекқызы Шымкент, Жезқазған, Ұлытау өңірлерінде ұлттық киімдер, оның ішінде ерекше киелі және не кимешектердің дөңізінен де өткізді. Сол арқылы қазақ әйелінің абыройын айнықтайтын, ұлттық мәдениет пен дәстүрді дәріптейтін өнерді насихаттады. Тіпті, ұлттық өнерге қосқан елеулі үлесі елінен, ол профессор атағана да не болды. Кимешек арқылы келесі жаспап қана қоймай, ұмыт бола бастаған қазақ болмысы қайта жаңғыртып жүрген осындай жанашыр жандар барда ұлттық мұрамыздың ғұмыры ұзақ болары сөзсіз.

Әлия ӘУЕСБЕКОВА

Технология

ОҚУШЫЛАР ЖОЛ АПАТЫНЫҢ АЛДЫН АЛАТЫН ҚҰРЫЛҒЫ ОЙЛАП ТАПТЫ

Қазіргі таңда жол-көлік оқиғаларының артуы қоғам үшін үлкен алаңдаушылық туғызып отыр. Әсіресе жүргізушінің көзік тізінде қалып кетуі көптеген қайғылы жағдайларға себеп болады. Осы мәселені шешуге бағытталған бастаманы Шымкент қаласындағы Назарбаев Зияткерлік мектебінің 10-11 сынып оқушылары – Дінмұхаммед Келесбай, Алшан Әкім және Ернар Дәулет бірігіп жүзеге асырды. Олар жүргізушінің көз қимылын бақылау арқылы ұйықайтын күйді анықтайтын жасауды интеллекте негізделген арнайы құрылғы ойлап тапты.

Жол қауіпсіздігі мәселесіне жеке тәжірибесі арқылы тоқтала отырып, құрылғыны жасауға не түрткі болғанын Дінмұхаммед Келесбай өз көзқарасы тұрғысынан баяндайды.

– Бұл құрылғыны жасауға күнделікті өмірде жол-көлік апаттарының жиілеуі түрткі болды деп айта аламын. Жүргізушінің ұйықтауы кетуі – көптеген апаттардың басты себебі. Мәселен, өзім де апта сайын үйім мен оқу орыным арасында келіп ұзақта 3 сағаттай ұзақ жол жүремін. Сол себепті жолда «өз ішіңің кетудің» сәлдарынан жүргізушімен қатар жолшығардың да зардан шегетін жағдайлары мені байқай қалдырмады. Бұл құрылғы жүргізушінің қалып бара жатқанын дер кезінде ескертуге арналған. Дыбыстық сигнал арқылы адам серпіп, тоқтатып демалуға немесе қауіпсіз шешім қабылдауға мүмкіндік алады. Менің ойымша, бұл бастама тек жүргізушінің ғана емес, жолшығарлардан да өмірін сақтауға көмектеседі. Құрылғы бірнеше жүргізушіге сынақтан өткізіліп, көпшілікте де пікірленіп айтылды. Бұл оның қоғам үшін қажет екенін көрсетті.

Құрылғының қалай жұмыс істейтінін және оның техникалық мүмкіндіктерін түсіндіре отырып, бұл жүйенің ерекшеліктерін Алшан Әкім тоқталады.

– Мен мұнда құрылғының техникалық бөлігін біріктіруге үлесімді қостым. Жүйе жасауды интеллекте негізделген және камера арқылы жүргізушінің көз қимылын бақылайды. Егер адам жиі жапылықтаса немесе көзі ұзақ уақыт жұмыс, құрылғы оны анықтап, дыбыстық белгі береді. Бұл жүргізушінің серуестігін қайта қалпына келтіруге көмектеседі. Құрылғы Raspberry Pi компьютері мен камера көмегімен жасалды. Көлемі шағын болғандықтан, оны кез келген көлікке оңай орнатуға болады. Қуат көзіне қосылып, зарядтау арқылы жұмыс істейді. Сонымен қатар, бұл жүйені азият нәсілді адамдардың көз құрылымына бейімделдік. Себебі кейбір дайын құрылғылар мұндай ерекшелікті ескермей, жалған сигнал беруді мүмкін.

Идеяның пайда болуынан бастап, модельдеу мен дизайн кезеңіне дейінгі үдеріс туралы ой қозғай отырып, Ернар Дәулет өз тәжірибесімен бөлініп бөлісті.

– Бұл идея бастапқыда сыныптасым Дінмұхаммед әкеуімдің ортақ ойымыздан туындады. Жол апаттарының басты себептерінің бірі жүргізушінің қалып кетуі екенін түсініп, осы мәселені шешетін құрылғы жасауды мақсат еттік. Жұмыс барысында түрлі келеңдерге кезіктік. Әсіресе құрылғының бөлшектерін бір жүйеге келтіру оңай болған жоқ. Бұл кезінде Алшан техникалық жағынан үлкен көмек көрсетті. Мен құрылғының модельдеуі мен сыртқы дизайнмен айналыстым. Оны шағын әрі қолдануға ыңғайлы етіп жасауға тырыстық. Құрылғы көлік салонына оңай орнатылады және қуат көзіне қосылып, зарядтау арқылы жұмыс істейді. Сынақ кезінде жүргізушілер оның тиімді екенін атап өтті. Менің ойымша, бұл бастама қоғамдық көлік, қалааралық бағыттағы және такси жүргізушілері үшін өте қажет әрі инвестициялық тұрғыдан да тиімді.

Жас өнерпаздарымыздың бұл еңбегі оқушылардың қоғамдағы өнегі мәселелерге бейжай қарамай, нақты әрі пайдалы шешім ұсына алатынын дәлелдейді. Жасанды интеллекте негізделген құрылғы жол-көлік оқиғаларының алдын алуға бағытталған маңызды қадам болып табылады. Бөлімше бұл бастаманың жетілдіріліп, кең көлемде қолдануға көптеген адамның өмірін сақтауға мүмкіндік беретінін анық.

Ә. ТАСТАНБЕКҚЫЗЫ

Балам қалай Димаш атанды?

2012 жылдың 11 қаңтарының түңгі сағат он-он бірлер шамасы болатын. Шымкент қаласындағы Фосфор аруханасының перзентханасында, шүткен жақсы жаналық күтін тұрмын. Уялы сымтегітін шырте қалды. Перзентханада жұмыс істейтін Айгүл әпкем: «Ал, құтты болсын. Өмірге ұл келді. Үлкен азамат болсын», – деп сүйінші сұрады. Қуанғаннан көзінен бір тамшы жас ыршып түсті. Олай болғаны, үш қыздан кейінгі ат ұстар ұлым дүниеге келді.

Дерек жан-жаққа қоныр шалып, жолдастарыма дәмханаға дастархан жайып жатқандымыз жеткізіп жатырмын. Бүгін мен үшін «Ақ түйенің қарны жарылған күні» деп қоймын.

Дудырлп дәмханада отырмыз. Көрші столда отырған егде жасқа келіп қалған ағамыз қол сағатына қарады да бөрімізге естіріп: – Ал, айналайын бұырларым, Қонаев ағамыздан туған күні құтты болсын. Бүгін атаурын 100 жасқа толды. 100 жылдық мерейтойды мейлінше бүкіл ел болып атап оту керек, – деп бөрімізді құттықтады да: – Той-тойға ұласты, айналайын Асқаржан, ұлын осы атасындай елдің ұлы болсын, есімін Димұхаммед қой, – деп қуанышқа ортақ екенін білдірді. Жолдастар да: «Сөзім болсын!» – деп кеу-кеулен жатыр.

Көптен күткен ұлым, меніңде ойлап жүрген есімім бар ұлым. Осындай ұл дүниеге келсе, атын Асанбай қоймын деп жүргенім. Асанбай Асқаров. Ойымды айтсам, ешкім құлақ асықсыз келмейді.

– Ұлымның Асанбай Асқаровтай тұлғалы азамат болып өскендігін қалаймын, Димұхаммед деп қоя алмаймын. Әкемінің туған інісі Ақбаев Айдархан ағамның кемеж ұлының есімі – Димұхаммед, үлкен бақамның ұлының есімі де – Димұхаммед. Бір әулетте үш Димұхаммед болмайды ғой, – деп ақ тер көк тер боп тұңдиремін. Оңтүстікпенді тыңдап отырған ағамыз қайта өзгертпе араласты:

– Айналайын-ау, бұл деген балаға келген бақ қой. Қонаев Димұхаммед 100-ге келгенде, өмірге Димұхаммед Асқарұлы келді. Қандай керемет. Әрине, сенің де жоң, бірақ түсіңдерге болады ғой, қане, дерек қонырау шалып тұрсаң аң ағаларыңның, – деп жола тұрып кетті. Содан түнгі сағат бірде ағам қонырау шалып, жағдайды айттым. Ол кісі бірден: «Асқар, ол – Айдарханұлы Димұхаммед, сенің – Асқарұлы Димұхаммед, көр Димаш ағамның есімін, – деп келісімін берді. Бақам да солай жеді.

Міне, біздің Димаш өмірге осылай келген еді. Бүгінде 14-тегі болады. Димаш ағамның ел ағамы болсын деп күнде тілеймін. Димұхаммед Ахметұлы Қонаевтың бірнеше балмасы өскені айтамын. Өзі де ата-туғанды деректері жаныстарып жүреді. Осылайша біздің үйде бір «димаштанушы» өсіп келеді. Баланың есімінің тарихы, жалпы мағынасы болған мынаыдай деп ойлаймын.

Боралдайдағы көпір Қонаев тапсырмасымен салынған

Бейбітбек ауданының Боралдай ауылдағы ескі үстінен өткен көпір Димұхаммед Ахметұлының есіп боздұрымен салынған. Ол көрнекті қайраткерін Кеңес Одағы уақытында Бөйдібек ауданына іссапармен келіп, сол уақытта тасын жағған өзенді көріп, мәселенің маңызды екенін түсінісін жеткізді. Сөйтіп облыс басшысына тапсырма беріп, көпірді бір жылдың ішінде салынуына септігін тигізген.

Халықтың жүргенін орын алатын тұрлар қол болмайды. Олар өмірден өткенімен келі, тіл жалғаса береді. Өйткені, ол тіл – тігіліктің, адамшылықтың, кісіліктің сүреуі.

ДИНМҰХАМЕД ҚОНАЕВ – ДӘУІР ТҰЛҒАСЫ

Динмұхамед Ахметұлы – аса көрнекті мемлекет және қоғам қайраткері, үш мәрте Социалистік Еңбек Ері, Қазақ КСР Ғылым академиясының академигі, техника ғылымдарының докторы, КСРО, шет ел ордендері мен медальдерінің иегері. Ол отыз жылдан астам уақыт ел басқарды.

өнім өлемнің 40-тан астам мемлекетіне таралды. Қазақ жерінің аумағында көмір мен мұнай кен орындары ашылып, Қазақстан отын-энергетика өнеркәсібінің ірі орталығына айналды. Тараз және Шымкент қалаларында орналасқан комбинаттар сары фосфор өндіру бойынша әлемде бірінші орынды болды.

Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясының академигі Динмұхамед Ахметұлы Қонаев ғылым саласында орасан зор қызмет етті. 100-ден аса ғылыми еңбектер мен зерттеулер жазды. Біраз ғылыми жұмыстарын шаруашылық пен өндірістік тәжірибеден өткізді. Өзі еңбектерінің халық шаруашылығына тигізер пайдасының зор екендігін іс жүзінде дәлелдеген еді. Өндіріс тиімділігін арттырумен қатар, ол жас ғалымдарды қолдап, білім жүйесіне ерекше көңіл бөлді.

Қазақ өнерін жоғарту бағалаған Динмұхамед Ахметұлы өнерде жүрген жандарды жан-жақты қолдап, қазақ мәдениетінің дамуына мқпал етті. Өнер ордалары салынып, мәдениет үйлері өз қызметін бастады. Қазақ жерінің барлық аймақтарында дерлік білім және мәдени ошақтар ашылып, тұрғын үйлер тұрғызылып, әлеуметтік нысандар салынды.

Динмұхамед Ахметұлы Қонаевтың бастамасы бойынша қазақ жерінің сол кездегі астанасы Алматы қаласында Ұлмет үйі, Қазақстан Компартиясының Орталық Комитетінің ғимараты, Қазақстан Республикасының Ұлттық Ғылым Академиясының ғимараты тұрғызылды. Қала көшелерінің саны артып, жана тұрғын үйлер салынып, 12 ықшам аудан ашылды. Мектеп пен балабақша ғимараттарының құрылысы басталып, Оқушылар сарайы және өнерпаздарға есігін айыра ашты. Республика сарайы, Спорт және мәдениет сарайы, «Мелеу» спорт кешені, Ұлттық кітапхана, шірк сыйды мәдениет, білім және спорт нысандары бой көтерді. Авто, аэро және темір жол вокзалдары, уежай, «Алматы», «Отырар», «Жетісу», «Алатау», «Достық», «Қазақстан» қомақүйлері салынып, қала көркін ашты.

Динмұхамед Ахметұлы Қонаев Республика партия ұйымын басқарған ширек ғасырға жуық ішінде өзінің үлкен мәдениеттілігімен, ымырауы бептілігімен, танылып, халық дәстүрін жақсы білетін, тағалымы терең, ой-өресі биік жан екенін көрсетті. Кейін мемлекет ісінен қол үзген кезде де ол білімдер білгісі жан ретінде есде жүріп жатқан реформа бағыттарына, қоғамды демократияландыру қажет екенін терең түсініп, қолдай білді.

- Қазіргі таңда елімізде:
– Қонаев қаласы;
– Алматы қаласында ескерткіш-бюст;
– Астана және Алматы қалаларында көшелер, Үлкен Алматы қанылы;
– Орал қаласында шығым аудан;
– Тараз қаласында орталық көше және бюст;
– Талдықорғанда көше, сәулетті кешен және бір жоғарғы оқу орны;
– Алматы қаласында жекемешілік университет;
– Өзбекстанның астанасы Ташкент қаласында орталық көше бар.

1992 жылғы Алматыда Халықаралық Қонаев қоры құрылса, 1994 жылғы Алматы қаласында Д.А. Қонаевтың мұражайы ашылды. Шымкент қаласында орталық гүлзар және сол гүлзар бойында мұражай бар.

Ербол АСЫЛБЕКОВ

СТАЛИНГЕ ХАТ ЖАЗҒАН ҚАЗАҚ ҚЫЗЫ

Сталинге ультиматум қойып хат жазған қазақ қызын білесіз бе? Оны Болгарияда өлтірген кім? Заманында бай, бақуатты әулет Маман байдан тараған ұрпақтың атақ-даңқы астандап тұрған еді. «Қазақ» газетінің тоқтап қалмауы үшін қаржылай қолдау көрсеткен, қазақтағы тұңғыш романа бөйге жариялаған, Мамания мектебінің негізін салған бұл әулет туралы көптеп жаза беруге болар.

Халида Маманова Талдықорған облысы Ақсу ауданында дүниеге келген. Ауқаты, текті әулеттен шыққан Халида 10 жасында өзімен бірге қуың-сүртіне ұшырап, Пермь қаласына жер аударылды. Қапал қаласы құрылысында ерен еңбегі үшін Ресей империясы әкесі Есенді Маманова граф деген титулды берген болатын. Қазан төңкерістен соң, қазақ даласындағы бай-бағландардың, текті тұқымның қуың-сүртіне ұшырағаны бәрімізге белгілі. Бір ғана Маман әулетінен он бес адам ау жазасына кесілді. Сол әулеттен шыққан, сол әулетке қатысы бар 36 отбасын жер аударып жіберді. Біздің кейіпкеріміз медицина ғылымының докторы Халида Маманова осы әулеттің тұқымы еді.

Халида Есенқұлқызы ата жолымен білім құысы кетті. Әуелі қысқа курстарда, одан кейін техникумға, сосын медицина институтына оқуға түседі. Бірақ «байдың қызы» Халиданың тегін білген соң оны оқудан және комсомол қатарынан шығарады. Алайда, түрлі сынақтардан өтіп, оқуын қайта жалғайтуға мүмкіндік алған Халида 1941 жылдың 31 желтоқсанында Молотов атындағы Қазақ медицина институтын тәмамдап, емдәуіші-дәрігер мамандығын алады. Содан соң Ғылым академиясында физиология институтының аспиранты болып, тағы да оқуға калады.

1942 жылдың ақпанында әскер қатарына шақырылады. Медицина институтының түсетін лейтенант шені берілуі тиіс болатын. Бірақ Халидаға ондай лауазым бұйырмады. Тіпті оған медбике болуға да рұқсат етілмеді. Міне, осы уақытта Халида Маманова Сталинге хат жазады. Хаттың мазмұны «Халық жауы болсам, айыпкерлер ротасына жіберіңіз. Тірі қалсам, менен және туыстарымнан бүкіл айыпты алып тастаңыз» дегенге саяттын. Осылайша Халида айыпкерлер батальоны – штрафбатқа кетеді.

Соғыстан оралған соң да Халида Маманова штрафбаттағы азабы туралы еңіккіне ақтарылып сырған ашыпатын. Одан соң Халиданы анықталғанға аустырды. Әскери қызмет №821 батальонда жаңғасып, Халида амбулаторияның бастығы болып тағайындалды. Батальон Сталинградтың түбіндегі кескілескен айқасқа басынан аяғына дейін қатысты. Одан соң 4-Украина, 3-Беларусь майданының құрамында Балтық жағалауын азат етіп, 1 және 2-Украина майдандарының құрамында Польша, Чехословакия, Германия, Австрияны азат етті. Халида Берлинге дейін тірі жетеді.

1943 жылы Халида Есенқұлқызына медициналық қызметтің аға лейтенанты деген шек берілді. Одан бөлек, «Сталинградты қорғағаны үшін», «1941-45 жылдары Ұлы Отан соғысында Германияны жеңгені үшін» медалдарымен және «Қызыл Жұлдыз» орденімен марапатталған. 1945 жылы майданда жаракат алып, елге

кайтарылды. 1946 жылдың ақпанынан бастап Қазақ медициналық академиясында патологиялық физиология кафедрасына ассистент қызметімен жұмысқа тұрып, 1950 жылдың қыркүйегінде кандидаттық диссертациясының тәжірибелік кезеңін аяқтады. Бірақ тағы да ата-бабасының бай болғандығы Халиданың жолын кесті. Оған ғылыми жұмысын қорғауға мүрші бермеді.

Халида еңбегін Мәскеуде қорғап, медицина ғылымының кандидаты деген атақ алды. Кейіннен бүкіл кеңестер еліне «дәрігерлер ісі» басталғанда, Халида Есенқұлқызы да осы алақұйының назарына ілікті. Жетекшілері Халидаға тауға кете тұруды, кейін бәрі орынақасын, сақталғандар дәрігері болып оралуға кеңес берді. Содан соң Халиданы Қарағанды қаласындағы медицина институтына жіберді. Ал 1959 жылы Ақтөбе қаласында жаңадан медицина институты ашылып, ректоры болып тағайындалған курстасы кафедра меңгерушісі ретінде шақырылды. Халида сол қызметте жиырма жыл тапқымай жұмыс істеді. Дәл сонда отырып, докторлық диссертациясын қорғады. 1969 жылы жоғары аттестациялық комиссиясының шешімі бойынша, медицина ғылымының докторы атанды. Қатерлі ісік туралы ғылыми еңбектері Парижде өткен халықаралық конгресте оқылды.

Докторлық диссертациясын Мәскеуде қорғап, елге оралған соң Халида Есенқұлқызы студенттер арасында халықаспаптары ансамблі құру туралы бастама көтерді. Сол-ақ екен, обкомнан шақыртып, дереу дәрігерді «ұлтшыл» деп айыптап, «социалистік ағарту және білім беруге кәуіп тұтызушы» ретінде бағалады. Халиданың Мексика мен Орталық Америкаға жасамас болған сапарының жолын кесті. Тек социалистік Болгарияға баруға ғана рұқсат етті.

Ақтөбе дәрігерлерінің делегациясының құрамында Болгарияға аттанды Халида Маманованың бірнеше күн демалыстан соң суға кеткен денесі табылған. Суемдіктер оның кешқұрым суға кеткенін айтады. Ал туыстары, таныстары оның дәл сол мезгілде суға түскенді ұнатпайтын тілге тиек етеді. Марқұмның денесінен көгерген үлкен дақ байқалған. Оны дәрігерлер суға кеткенде бірденеге ұрып алуы мүмкін деп болжам жасаған. Балкім, әлдекім ұрған да болар? Марқұмның денесін тек екі апта өткен соң ғана тұстарына берген.

Қазақстан Республикасының 1993 жылы 14 сәуірде шыққан «Республика құрбандарын жашай ақтау туралы» заңына сәйкес, Халида Есенқұлқызы Маманова репрессиядан зардап шегуші деп танылып, ақталды. Қазіргі таңда Ақтөбе қаласындағы Оңтүстік-Батыс ауданының бір көшесіне Халида Есенқұлқызы Маманованың аты берілген.

Есбол АСЫЛБЕКОВ

Музей – адамзат жадның сақтаушысы, ал музей жәдігері – сол жадтың үнсіз тіл қататын күәгері. Әрбір жәдігер өз дәуірінің тынысын, сол кезеңдегі адамдардың өмір салтын, дүниетанымын, арман-мүддесін бойына сіңіріп сақтайды. Ол сөйлемейді, бірақ терең ойға жетелейді, қозғалысыз тұрса да, тарихты тірілтеді.

МУЗЕЙ ЖӘДІГЕРІ – ӨТКЕННІҢ ҮНСІЗ КҮӘСІ

Жәдігердің ерекшелігі – оның үнсіздігі. Ол бізге дайын жауап бермейді, керісінше ойлануға, салыстыруға, тарихты терең түсінуге шақырады. Бір ғана жәдігерді тамашалау арқылы тұтас бір дәуірдің рухын сезінуге болады. Осы үнсіз тіл арқылы музей адамды өткенмен сырдыққа жетелейді. Жәдігерлердің маңызы, әсіресе, жас ұрпақ үшін зор. Кітаптан оқыған тарих музейдегі нақты заттар арқылы шынайы әрі сезініп қабылданады. Бұл – патриоттық сезімді оятып, ұлттық болмысты қалыптастыратын маңызды құрал.

Музей жәдігерлерін сақтау – тек өткенді құрметтеу ғана емес, болашақ алдындағы жауапкершілік. Әрбір жәдігер – орны толмас құндылық. Егер ол жойылса немесе ұмытылса, тарихтың бір парағы мәңгіге жоғалады. Сондықтан музей қызметкерлерінің еңбегі аса маңызды: олар жәдігерлерді зерттеп, қалпына келтіріп, келер ұрпаққа аманат етеді.

Әрбір жәдігер түрі белгілі бір кезеңнің өмір салтын, мәдени деңгейін және рухани дүниесін айқындайды. Әр музей жәдігерінің өзіндік тарихы бар. Ғалымдар оны «жәдігердің өмірбаяны» деп атайды. Ол заттың қай жерде, қашан, қан-

дай мақсатта қолданылғанынан бастап, музейге қалай түскеніне дейінгі жолды қамтиды. Осы деректер жәдігердің ғылыми құндылығын арттырып, оның маңызын терең түсінуге көмектеседі. Бүгінгі таңда музейлер заман талабына сай дамып келеді. Саңдақ технологиялар арқылы жәдігерлер 3D форматта көрсетіліп, виртуалды экскурсиялар ұйымдастырылады. Бұл аластатып адамдарды да қызықтырады және музейдегі әрбір экспонат – тірі сабақ. Ол баланың ой-өрісіне кеңейтіп, зерттеуге, салыстыруға, сұрақ қоюға үйретеді. Музейлік сабақтар мен экскурсиялар білімді ете сақтауды жеңілдетіп, тарихқа деген қызығушылықты арттырады.

Г.ҚОНЫРБАЕВА,
музей қызметкері

Алда бізді не күтіп тұр?

ӘЛЕМ ҚАРТАСЫНЫҢ ӨЗГЕРУІ: КЛИМАТТЫҚ БОСҚЫНДАР ДӘУІРІ

◀ (Соны. Басы 1-бетте).

Кейбір мемлекеттер қазіргі өмірде жойылу шегіне жетіп қалды. Олардың ішіндегі ең төменгі елдердің бірі Аралдардың үлкен бөлігі ХХІ ғасырдың соңына дейін жойылуы кәуіп мүмкін. Ғалымдар қорғаныс бөгеттерін салғанына қарамастан, парниктік газдары радикалды түрде азайтпаса, архипелагты құтқару өте қиын болатынын айтады. Климаттың өзгеруі тек кішікенті аралдарға ғана емес үлкен қалаларға да қатты кәуіп төндіреді. Тувалу және Киргизия Тынық мұхитындағы аралдық мемлекеттер, теңіз деңгейінен тек 1-2 метр биіктікте орналасқан. Қазіргі өмірде ауылдар үнісі су астында қалады, егіндер өледі, тұрғындар көшуге мәжбүр болады. Осы елдердің үкіметтері халықты толықтай басқа мемлекеттерге көшіру мәселесін қарастырып отыр. Венеция ұзақ уақыт бойы үнісі су басу проблемасынан зардап шегіп келеді. Теңіз деңгейінің көтерілуі мен жердің шөгуді нәтижесінде су басу аумағы ұлғайып тарихи ғимараттар бүлінуде. Тіпті қазіргі заманғы қорғаныс жүйелері де толық кәуіпсіздікті қамтамасыз ете алмайды. Индонезия астанасы Джакарта – әлемдегі ең тез батып жатқан қалалардың бірі. Теңіз деңгейінің көтерілуі, жер асты суларының қарқынды пайдаланылуы саяси жағдайды күшейтеді. Қаланың бір бөлігі мұхит деңгейінен төменде болғандықтан, биік астананы басқа жерге көшіру шешімін қабылдады. Тіпті дамыған Майами және Нью-Йорк сияқты мегаполистер де климаттық кәуіптен сақтанған емес. Жағалаулардағы су басулар, инфрақұрылымның бұзылуы, жағалауларды қорғауға кететін шығындардың өсуі АҚШ-та жаңа тіркелген жағдайлар. Жойылып бара жатқан аралдар мен қалалардың болшағы тікелей адамзат бүгін қабылдайтын шешімдерге байланысты. Климаттың өзгеруі болашақтың абстрактілі мәселесі емес. Ол қазіргі өмірде әлем картасын өзгертуде, аралдарды жоқ қылып, қалаларға кәуіп төндіреді. Ау-

мақтардың жойылуы адамзат әрекеттеріне табиғаттың жауабы, ескерту секілді. Бұл кәуіп тек жеке елдердің тағдыры ғана емес, бүкіл ғаламшардың болашағы. Ауамақтардың жойылуы тек географиялық мәселе ғана емес. Үйлерін тастап кетуге мәжбүр болған адамдар «климаттық босқындарға» айналады. Олар тек бастауынан ғана емес, туған мәдениетімен, тарихымен және дәстүрлерімен байланысын да жоғалтады. Халықаралық қауымдастық әзірге мұндай мәселелерді шешуге толық бейімдемеген, сондықтан әлемдік қауымдастыққа жаңа тәсілдер іздеу қажет.

Шешім бар ма? Климаттың өзгеруі толық тоқтату мүмкін емес, бірақ оның салдарын жұмартуға болады. Ғалымдар мен экологтар мыналарды жазау қажеттігін атап көрсетеді: парниктік газдарын азайту, жанармайлы энергия көздеріне қошу, жағалауларды қорғау және қалаларды жаңа климаттық жағдайларға бейімдеу. Жойылып бара жатқан аралдар мен қалалар адамзатқа нақты ескерту болып табылады. Климаттың өзгеруі өмір алып болашақтың мәселесі емес ол қазіргі өмірде әлем картасын өзгертуде. Ал бүгін қабылданып отырған шешімдер ертең қандай аумақтар картасына қалатынын анықтайды.

Д.ТАУАСАРОВА,

«Ұлы Дала Елі» орталығы қызметкері

ҚҰРТТЫҢ ПАЙДАСЫН БІЛЕСІЗ БЕ?

Денсаулықтың құпиясын шетелден іздемей. Ұзақ ғұмыр мен мықты денсаулықтың құпиясын біздің ата-бабамыз біледі. Қазақ халқы асты үш түрге бөледі. Олар – ақ (сүт тағамдары), қызыл (ет тағамдары) және көк (жеміс тағамдары). Мал және одан алынатын өнімдер – қазақтың басты байлық қоры. Соның ішінде ұлт тағамдарының негізгі көзі болып табылатын сүттің орны бір бөлек. Сүт тағамдарын халық бір сөзбен «ақ» деп атайды. Осы ақтан бірнеше жүздеген, мыңдаған жылдар бойы халық аса бай тәжірибе жинақтай жүре одан жүзден астам тамақ түрлері мен дайындау әдістерін жасаған.

Қазақ халқының сүттен жасалған ұлттық тағам ретінде кеңінен қолданылған тағамның өте көне түрінің бірі – құрт. Құрт ежелгі замандарда қалыптасып, дамып, бүгінгі күнге дейін өз қасиетін жоғалтпай, жақсы сақталған ұлттық тағам ретінде пайдаланылады. Құрт – малдың сүтінен дайындалатын, ұзақ уақыт сақтауға арналған тағам. «Құрт» сөзі «сұзғатылған, кетірілген сүт» деген мағынаны береді. Құрт жыл бойына, кейде 2-3 жылға дейін сақтала береді. Құрт – күшті ас, ол әртүрлі тамаққа қосылды. Қалтаға салып жүруге де өте ыңғайлы. Бір қап шекпедікпен бірдей. Қошпенді халықтардың негізгі тағамдары болғандықтан, жеңіл болуы да ескерілген. Көлемі кішірейсе де, құрамындағы дәрумендер мөлшері сол күйінде қалады. Қар баласы жолда кетіп бара жатып қарны ашса, қалтасынан құрт алып жеяді. Осылайша түсетінін алады десек те болады.

Кейбір адам құртты «аштықтан құрқатқанын дәрі» деп те атайды. Бір сіздеге белгісіз өнімнен жасалған консервілер емес. Ал сорпаны қаласақ, бірнеше құртты сүте езіп ішуге болады. Оның жүрек айнығанда көмектесетіні қасиеті бар. 100 грамм сүзбенің құты 227 ккал болса, құрттікі – 370,1. 100 грамм құртта 3 грамм жуық ақуыз, 3,2 грамм кальций мен фосфор қосындылары, белгілі мөлшерде А1, В2, Д дәрумендері бар. 100 грамм құрттан ағзаға 60-ка жуық килокалория беріледі.

Құрт – кальцийдің көзі, сүйектің қатаюына, көздің көруіне, тістің түзу және қайратты, аузы өсуіне, асқазанның ас қорыту сөліні қалыпта болып шығаруға өте пайдалы зор. Токсикан алып, жүзге қарай бет алған қай қариядан ұзақ жасауына, сырны сұрасанды, міндетті түрде ағарған ішпін, құрт жейтінін айтады. Қолың құрттың ұзақ өмір сүруге септігі бар-жоғын ғалымдар да зерттеп келе берді ойларың паш еткен-ді.

Құртты көп жеген адамдарда ішкі секреция бездері дұрыс жұмыс атқарып, ішкі мүшелердің қызметі жақсарыды. Әсіресе, қанналыламы жақсарып, түрлі бездердің қызметін жақсартады. Құртты май құрамы төмен болғандықтан, бауырдың майлануы, ішпін өзгі сивикты ауруларға шыншыл ем болды және қолтеген аурулардың алдын алуға көмектеседі. Кальций сүйек ұшыларын қатаятты, қолғағның қалыптасуына қатысады. Кальцийдің көп мөлшерін қолданып адамдар (әсіресе әйелдер) өздерінде остеопороздың даму көпін төмендетеді. Жасы ұлғайған келістерде зат алмасу баяулай бастайды, сондықтан құрттың құрамында кездесетін қанттарға қажет, зат алмасуы және бауырдың қызметін жақсартаатын холин және метионин деген заттар бар және құртта В тобының дәрумендері болғандықтан, қанттарда жиі кездесетін атеросклероз ауруының алдын алады. Құртты көктем, жаз айларында жеген өте пайдалы, себебі көктемде авитаминоз, яғни, дәрумендердің жетіспеушілігі

байқалады. Ал құрт оларды үйісімізді тұрақ тоқтырады. Жаз айында ыстық ішіп ішкен кезде, адам термен бірге тұзды да жоғалтады. Сол жоғалған тұздың орнын тоқтыруға құрттың көмегі зор.

Ыстық құрт өлке ауруына, суық тиіп ауырған сырқаттарға ем саналаған. Жаз босанған келіншектер 40 күнге дейін ана сүті құнарлы болсын деп құртпен жиі ішкен. Ал іріктен бөлініп алынған сарысуың да адам пайдалына қосары мол. Мысалы, малдың ыстығы көтерілсе сарысуды шүберекке малып алып ауырған жануарды орап тастаса, ыстығы бірден түседі. Шашты сабынмен жұмса бұрын сарысуға батырып, одан соң 10 минуттай ұстай тұрған соң сусынмен жуса, көлемін ұлғайтады және шаштың түбі бекіп, жалтырай түседі. Ал үш мезгіл бетті сарысумен шайса өзіңненден арылып, адам жасарады. Құймақ жасарды (банна) сүтке араластыра, құймаққа ерекше дәм береді. Сондықтан сарысуды мысқан қылуға болмайды.

Құрт осы күні көптеген ұлттардың сүйікті тағамына айналды үлгерді. Бір рет дәмін татқан соң қазақстандықтарға тапсырыс беріп жататын шетелділердің оңалғандары жиі естуге болады. Құрттың пайдалы екен тағамдық құндылығы туралы көп айтуға болады және оны бірі біледі. Алайда, қазіргі кезде құрттың ұлттық мәртебесі жоқ. Құртты сүйін жейтін қазақ халқы қазіргі кезде оны сирек жасайды және де үлкен масштабты өндірістер жолға қойылмаған, технологиясы жасалмаған. Сүт тағамдарын жасайтын фирмалардың өнімдерінде құртты кездестіре бермейміз.

Құрт көп жағдайда қошпенді дәуірліктерде немесе базарларда сатылады, оны үй жағдайда жасап, шағын көлемдерін сатады. Ондай құртты бірі аласа, бірі алмайды. Сондықтан, осы уақытта құрттың дәмі жоғалып бара жатыр деген қорытындыға келуге болады. Тістің бұзылуына әкелетін, құрамында кант пен консерванттары көп коммитті кальцийге бай құртпен алмастыру қажет. «Тура-тура» пен тұра-түсті қорғаныш мұмасына қатты құрт түрі – таптырмаз алмастырылғаны.

Құрт пен ірімшік – қошпенділер ойлан талқан тағам. Бұл қазақ халқының жекеменшік ұлттық тағам түрі, бұны қазақтың дәстүрі мен тұрмыс-салты дәлелдейді. Құрт сөзінің аудармасы да жоқ. Қазіргі мақсатымыз – құртты ұлттық брендке айналдыру, оның жасау технологиясын жоғалтпау, технологиясын жетілдіріп, түрлі құрт түрлерін жасау, өндірісін жолға қойып, бұл тағам түрін оң қазақтың күндіз тағам рационалына қосу. Сонда денсаулығы мықты, күшті бағыр жігіттері және әдемі қыздары бар ұлт боламыз.

Қымбат АХМЕТОВА

ҚАЗАҚ КЕЛІНДЕРІНЕ АЙТАРЫМ БАР...

Көптен бері ойда жүрген жас қазақ аналарына айтсам деген өтінішім еді. Жасы қырыққа келіп қалған, орыс тілін ана тілім дейтін, ағылшын тілін толық меңгерген, шетелдік компанияда жақсы жалақымен қызмет ететін, бірақ әлі үйленбеген, әлі күнге анасының «құндағына» ұзамаған «ересек сәбиді» кездестірдім. Анасы оны бар мүмкіндігін салып жақсы тәрбие мен жақсы білім беріп, өз парызын артығымен орындағанын мақтаныш етіп отыр.

Қазақ әйелі баласын бақытты ету үшін өз ортасынан, өз ұлтынан жерініп, өзге тілде, өзге елдің мінез-құлқымен өсірген. Оны әлі де мақтаныш қореді. Ал, әлгі «құндақтағы сәбиді» қазақ ортасында өзін өз жасына лайық ұстай алмай, ерсі жағдайға түседі. Ол ерсілікті де анасы оның «артықшылығы» ретінде танытығысы келеді, ол отырғандарға жігірленіп тұрады анық. Ойыма жазарыдағы өлең жолдары түсті: «Мен қордым ұлым қайлап құлағанын, Бас ұрып қара жерге жылғанын...». Өзінің тегінен, тірегін айрылып қалған мүсәпір жан құлаған қайыңды емес етті, оған аяй қарадым. Оны сондай жағдайға әкелген анасына ренжіді. Адам баласы құрлық емес қой, ойына келген түрге айналдыра салатын. Оның түп тамыры, тегі бар, солардан келе жатқан ерекше киелі сәлт, қадірлі қасиеттері бар. Баланы сен туғанымен, ол – белгілі бір ұлттың баласы, сол ұлтты жалғастырушы, белгілі атаның мұрагері. Оған қиянат жасауға анасының құқы жоқ. Анасы о баста сол сүйетке келіп болып келді. Әулеттің аманатын мойнына парыз етіп алды. Ал, бұл әйел сол аманатқа қиянат жасаған, өкінішке орай, оны өзі сезбейді. Бүкіл ұлтты бір нар тұлғаны азаматы-

нан айырып отыр. Отағасы болып, қасқайып торде отыратын жаста бұрежіктеп, қайла отыратын білемей анасына жалқатқан тұр... «Отығында орда бұзып, қырында қамал алатын» ұлт мұрагері өз орнын ала алмай сәбиді болып жүр.

Бала тәрбиелеп отырған қазақ келіндері, мойындарында үлкен парыз бен қарыз барын ұмытуға болмайды. Өзге елдің тілін білдір, білімді де алың. Абыай айтыпай, солармен терексі тең сөйлесіп, өз сыбағасын жетгізеу үшін ол көрек. Ал, перзентеріңді атабаба салты мен жол жоралғысынан бездіріп, тегін ұмыттырып, мөлшүрт етулеріне жол беруге болмайтынын айтқым келеді. Ондай перзент өсетіне құрт түскен ағашпен бірдей. Елшөзге жарамсыз. Адамды сенімді ететін – оның түп санысында кәміл берілген ұлттық код, ұлттық рух. Оны жойып алса, ол мүсәпір жанға айналады. Ұлт ұстазы Ахмет Байтұрсынұвын айтқан «Ұлым ұлына тәрбиелесен, ұл болары, құлша тәрбиелесен құл болары» деген сөзінің мәніне үңілуді өтінемін. Ұлт болшығының санасын бұлып, өзге елдің құлағына айналдырып алмайық.

Жанымұл КАМАЛҚЫЗЫ

ЖАҚСЫ АДАМ ДЕГЕН ҚАНДАЙ АДАМ?

Жақсы адам деп – күнделікті іс-әрекеттерімен әлемді және өзі жүрген ортасын мейірімді әрі сезімге толы орнына айналдырған адамдарды айтамыз. Оларға мінсіз болуы немесе үлкен ерлік етуі міндетті емес. Көбінесе кішігірім мейірімділік арқылы басқаларға үлкен әсер етеді. Жақсы адамдар ешкімді сынамайды, жауап беруге асықпай әңгіменді ішын жүректен тыңдай алады. Олар сұрағанда да көмек жасайды, көмектесе алмаса, тын болмағанда ішын жүректен кешірім сұрайды. Абырой-белел лауазымына байланысты емес екенін білгендіктен бастыққа да, тазалушыға да бірдей құрметпен қарайды. Жақсы адамдар, тіпті басқалар өздері де тауып көре алмаған олардың бойындағы жақсы қасиетті көре алатындағы арқасы бітеу сондай ерекше жер етеді. Олар – сенің туған күніңді ұмытпай құттықтайтын, бірнеше апта бұрын

айтқан сөздерің қалай жалғасып жатқанын сұрайтын, заттарын қолыңнан түсіріп алған адамға көмектесу үшін еңкешетін адамдар. Жақсы адамдар аяғал емес. Позитивті күштерді саналы түрде таңдау үшін жеткілікті ауырсынды көрген адамдар. Олар көпбінесе кішігірім мейірімділік арқылы басқаларға үлкен әсер етеді. Жақсы адамдар ешкімді сынамайды, жауап беруге асықпай әңгіменді ішын жүректен тыңдай алады. Олар сұрағанда да көмек жасайды, көмектесе алмаса, тын болмағанда ішын жүректен кешірім сұрайды. Абырой-белел лауазымына байланысты емес екенін білгендіктен бастыққа да, тазалушыға да бірдей құрметпен қарайды. Жақсы адамдар, тіпті басқалар өздері де тауып көре алмаған олардың бойындағы жақсы қасиетті көре алатындағы арқасы бітеу сондай ерекше жер етеді. Олар – сенің туған күніңді ұмытпай құттықтайтын, бірнеше апта бұрын

Амантай ТОЙШЫБАЙҰЛЫ

ХАБАРЛАНДЫРУ

«Эко-Шина» ЖШС-нің тоған шиналарды қайта өңдеу арқылы резинке-техникалық бұйымдар өндіретін есеп жобасына арналған ашық жиналыстар нысанында қоғамдық тыңдаулар өткізіледі. Тыңдау өткізу күні, уақыты және орны: **23.02.2026** ж. сағат **10:30**, 1-алаң – Қапал батыр көшесі, «Өңүстік» индустриалды аймағы, 2-алаң – Қапал батыр көшесі, «Өңдірістік» аймағы, 126

Жоба тапсырыс берушісі: «ЭКО Шина» ЖШС, мекен-жайы: Әл-Фараби ауданы, Бекет батыр көшесі, 35-нұмарат, БСН 070540009816, тел.: +7(7252)54-88-09.

Жоба өзіндік бағасы: «ЦНИИ ЭО «KazEcoHolding» ЖШС, мекен-жайы: Шымкент қ. Желтоқсан, көш. 20 «Б», е-mail: ecocentre2018@mail.ru, тел.: +7 7252-23-29-82.

Жобалық құжаттамамен танысу www.nbecology.gov.kz порталынан қарауға болады. Қосымша ақпаратты мына телефон арқылы алуға болады: ecocentre2018@mail.ru, тел.: +7 7252-23-29-82.

Мүдделі жұртшылық қоғамдық тыңдауларға шығарылатын құжаттар бойынша және қоғамдық тыңдаулардың жарияланған хаттамасы бойынша жазбаша немесе электрондық нысанда «Шымкент қаласының қалалық жайлы ортаны дамыту басқармасы» ММ-не мына мекенжай бойынша өз ескертулері мен ұсыныстарын жібере алады: Шымкент қаласы, Тәуке хан даңғылы, 6, е-mail: g.ernekbaeva@shymkent.gov.kz, тел.: 8 (7252)53-02-75.

Zoom конференциясына қосылу үшін сізге: <https://us04web.zoom.us/j/2488272026?pwd=JwKR9YzTYMcQB1d0aPW7KlUwGbjq.1>

Конференция идентификаторы: 248 827 2026

Кіру коды: 123456

Географиялық координаттары: 42°16'16.6»N 69°42'57.4»E, 42°16'17.4»N 69°44'03.0»E

ОБЪЯВЛЕНИЕ

Отчет о возможных воздействиях(ООВВ) для производства по переработке изношенных шин с получением резинотехнических изделий ТОО «Эко-Шина» расположенного по адресу: 1 по ул.Капал батыра, на территории Индустриальной зоны Өңүстік 98 площадка 2 по ул.Капал батыра, на территории Өндірістік 126 г.Шымкент. Дата, время и место проведения общественных слушаний: **23.02.2026 г., в 10:30** по адресу: Индустриальной зоны Өңүстік 98 площадка 2 по ул.Капал батыра, на территории Өндірістік 126 г.Шымкент

Заказчик проекта – ТОО «ЭКО Шина», адрес: г.Шымкент, Ал-Фарабийский район, ул. Бекет батыра, здание 35, БИН1070540009816, тел.: +7 (7252) 54-88-09.

Разработчик ОВВ: Разработчик проекта: ТОО «Центр научных исследований и экологической экспертизы «KazEcoHolding», адрес: г.Шымкент, ул.Желтоқсан, 20 «Б», е-mail: ecocentre2018@mail.ru, тел.: +7 7252-23-29-82.

С пакетом проектной документации можно ознакомиться на портале www.nbecology.gov.kz. Дополнительную информацию можно получить по номеру и эл.адресу: ecocentre2018@mail.ru, тел.: +7 7252-23-29-82.

Общественность и заинтересованная общественность может направить свои замечания и предложения в письменной или электронной форме по документам, выносимым на общественные слушания и по опубликованному протоколу общественных слушаний в ГУ «Управление развития комфортной городской среды города Шымкент» по адресу: г. Шымкент, проспект Тәуке Хана, 6, е-mail: g.ernekbaeva@shymkent.gov.kz, тел.: 8(7252)53-02-75.

Ссылка для входа в конференцию Zoom: <https://us04web.zoom.us/j/2488272026?pwd=JwKR9YzTYMcQB1d0aPW7KlUwGbjq.1>

Конференция идентификаторы: 248 827 2026

Код доступа: 123456

Географиялық координаттары: 42°16'16.6»N 69°42'57.4»E, 42°16'17.4»N 69°44'03.0»E

ХАБАРЛАНДЫРУ

«Эко-Шина» ЖШС мекемесіне арналған тоған шиналарды қайта өңдеу арқылы резинке-техникалық бұйымдарды өндіретін өндіріс үшін рұқсат етілетін шығарылымдардың нормативтері жобасы үшін өндірістік экологиялық бақылау, қалдықтарды басқару бағдарламалары, қоршаған ортаны қорғау жөніндегі іс-шаралар жоспарына ашық жиналыс түрінде қоғамдық тыңдаулар өткізіледі Тыңдау өткізу күні, уақыты және орны: **23.02.2026** ж. сағат **11:30**, 1-алаң – Қапал батыр көшесі, «Өңдірістік» индустриалды аймағы, 2-алаң – Қапал батыр көшесі, «Өндірістік» аймағы, 126

Жоба тапсырыс берушісі: «ЭКО Шина» ЖШС, мекен-жайы: Әл-Фараби ауданы, Бекет батыр көшесі, 35-нұмарат, БСН 070540009816, тел.: +7(7252)54-88-09.

Жоба өзіндік бағасы: «ЦНИИ ЭО «KazEcoHolding» ЖШС, мекен-жайы: Шымкент қ. Желтоқсан, көш. 20 «Б», е-mail: ecocentre2018@mail.ru, тел.: +7 7252-23-29-82.

Жобалық құжаттамамен танысу www.nbecology.gov.kz порталынан қарауға болады. Қосымша ақпаратты мына телефон арқылы алуға болады: ecocentre2018@mail.ru, тел.: +7 7252-23-29-82.

Мүдделі жұртшылық қоғамдық тыңдауларға шығарылатын құжаттар бойынша және қоғамдық тыңдаулардың жарияланған хаттамасы бойынша жазбаша немесе электрондық нысанда «Шымкент қаласының қалалық жайлы ортаны дамыту басқармасы» ММ-не мына мекенжай бойынша өз ескертулері мен ұсыныстарын жібере алады: Шымкент қаласы, Тәуке хан даңғылы, 6, е-mail: g.ernekbaeva@shymkent.gov.kz, тел.: 8 (7252)53-02-75.

Zoom конференциясына қосылу үшін сізге: <https://us04web.zoom.us/j/2488272026?pwd=JwKR9YzTYMcQB1d0aPW7KlUwGbjq.1>

Конференция идентификаторы: 248 827 2026

Кіру коды: 123456

Географиялық координаттары: 42°16'16.6»N 69°42'57.4»E, 42°16'17.4»N 69°44'03.0»E

ОБЪЯВЛЕНИЕ

Проводятся общественные слушания в форме открытого собрания по проекту нормативов допустимых выбросов для производства по переработке изношенных шин с получением резинотехнических изделий ТОО «Эко-Шина», а также по программам производственного экологического контроля, управления отходами и планирования мероприятий по охране окружающей среды. Дата, время и место проведения слушаний: **23.02.2026 г. в 11:30** по адресу: Индустриальной зоны Өңүстік 98 площадка 2 по ул.Капал батыра, на территории Өндірістік 126 г.Шымкент

Заказчик проекта – ТОО «ЭКО Шина», адрес: г.Шымкент, Ал-Фарабийский район, ул. Бекет батыра, здание 35, БИН1070540009816, тел.: +7 (7252) 54-88-09.

Разработчик ОВВ: Разработчик проекта: ТОО «Центр научных исследований и экологической экспертизы «KazEcoHolding», адрес: г.Шымкент, ул.Желтоқсан, 20 «Б», е-mail: ecocentre2018@mail.ru, тел.: +7 7252-23-29-82.

С пакетом проектной документации можно ознакомиться на портале www.nbecology.gov.kz. Дополнительную информацию можно получить по номеру и эл.адресу: ecocentre2018@mail.ru, тел.: +7 7252-23-29-82.

Общественность и заинтересованная общественность может направить свои замечания и предложения в письменной или электронной форме по документам, выносимым на общественные слушания и по опубликованному протоколу общественных слушаний в ГУ «Управление развития комфортной городской среды города Шымкент» по адресу: г. Шымкент, проспект Тәуке Хана, 6, е-mail: g.ernekbaeva@shymkent.gov.kz, тел.: 8(7252)53-02-75.

Ссылка для входа в конференцию Zoom: <https://us04web.zoom.us/j/2488272026?pwd=JwKR9YzTYMcQB1d0aPW7KlUwGbjq.1>

Конференция идентификаторы: 248 827 2026

Код доступа: 123456

Географиялық координаттары: 42°16'16.6»N 69°42'57.4»E, 42°16'17.4»N 69°44'03.0»E

ХАБАРЛАНДЫРУ

«SKM NS» ЖШС «Астана қаласы, Сарайшық ауданы, АМ көшесі, Ате жер тегіні мекен-жайында орналасқан инженерлік салынып үй-жайлары және паркинг бір кәсіпорны тұрғын үй көшесі (сыртқы инженерлік желілері және сметалық құжаттары)» жұмыс жобасының «Қоршаған ортаны қорғау» бөлімі бойынша қоғамдық тыңдау түрінде қоғамдық тыңдаулар өтетінін хабарлайды.

«SKM NS» ЖШС-ның мекен-жайы: Астана қ., Шұбар тұрғын алабы, Арай к-сі, 29/3 үй. Телефон: 87016392002, e-mail: ai.kulim2@gmail.com

Жобалық құжаттама пакетімен танысу және барлық ескертулер мен ұсыныстар nbecology.gov.kz ақпараттық жүйесінде 26 қаңтар мен 30 қаңтар (қоса алғанда) аралығында мүмкін болады.

Қосымша ақпаратты: +7(771)5012674 телефоны бойынша алуға болады.

ОБЪЯВЛЕНИЕ

ТОО «SKM NS» соообает о том что, состоится общественные слушания в форме публичных обсуждений по разделу «Охрана окружающей среды» к: Рабочему проекту «Многоквартирный жилой комплекс со встроенными помещениями и паркингом, расположенный по адресу город Астана, район Сарайшық, улица А 84 участок № 6 (без наружных инженерных сетей и сметной документации)»

Адрес ТОО «SKM NS»: г.Астана, жилой массив Шұбар, ул. Арай, 29/3
Телефон: 87016392002, e-mail: ai.kulim2@gmail.com

Ознакомиться с пакетом проектной документации, а также оставить замечания и/или предложения будет возможно в срок с 26 по 30 января (включительно) на информационной системе nbecology.gov.kz.

Дополнительную информацию можно получить по телефону: +7(771)5012674.

УТЕРЯ

Утерены
инструменты
бланки
разрешений на
ИП
«BayramTrans61»
образца 2025
года на след.
странице
Россиа (в изи
третьи страны)
(1шт): №0288020.

Редакция мекен-жайы: Шымкент қаласы, Ақпан батыр көшесі, 7. E-mail: kyzmet_kz@mail.ru

КЫЗМЕТ
Меншік иесі:
«Кызмет Газеті» ЖШС
Директор:
Бейсенкүл НАРЫМБЕТОВА

Бас редактор:
Мақпал ҚҰРБАНҚЫЗЫ
Тілші:
Сейдалы ДҮЙСЕБАЙҰЛЫ
Әлия ӘУЕСБЕКОВА
Тарату бөлімі:
Дина ХАЙМЕТОВА
+7771 66 88 765,
+7775 650 27 75

Газет 2009 жылдың
29 мамырында ҚР
Мәдениет және
ақпарат
министрлігінде
тіркеліп, мерзімді
баспасөз
басылымдарын есепке
алу туралы №10166-Г
күәлігі берілген.

Редакция авторлар мақаласына, жарнама мазмұнына жауап бермейді. Авторлар қолжазбасы өңделмейді және жері қайтарылмайды. «Кызмет» газетінде жарияланған материалдар мен суреттерді көшіріп немесе өңдеп басу үшін редакцияның жазбаша рұқсаты алынып, газетке сілтеме жасалуы міндетті. Газетте жарияланған жарнама мәтіні мен сапасына редакция жауап бермейді. Газеттің кейбір материалдары мен суреттері интернет желісінен алынған.

Газет жұма күндері шығады
Газет «М-press» ЖШС Баспа үйінде басылды. Шымкент қаласы, А.Байтұрсынов к-сі, 18-үй
Таралымы 3100 дана. Тапсырыс

"Собкор" ЖШС
160021, Қазақстан Республикасы
Шымкент қ., Төреқұлов көш., 15
БИН 94120000410
БДК KZ898560000000526459
«Банк ЦентрКредит» АҚ
тел. +7 700 577 1717
e-mail: info@otyrar.kz

ТОО "Собкор"
160021, Республика Казахстан
г. Шымкент, ул. Торекулова, 15
БИН 94120000410
ИИК KZ898560000000526459
в АО «Банк ЦентрКредит»
тел. +7 700 577 1717
e-mail: info@otyrar.kz

Шымкент қ. 589
16.01.26

ЭФИРНАЯ СПРАВКА

В эфире Телеканала «Отырар TV» (г. Шымкент, г. Туркестан, районы Туркестанской области) размещалось объявление в «бегущей строке» на рус. и каз. яз. (количество выходов от 15 в день). Одновременно объявление размещается на медиа-портале Отырар.кз (сайт otyrar-tv.kz)

Хабарландыру!

«Эко-Шина» ЖШС мекемесіне арналған тозған шиналарды қайта өңдеу арқылы резецке-техникалық бұйымдарды өндіретін өндіріс үшін рұқсат етілетін шығарылымдардың нормативтері жобасы үшін өндірістік экологиялық бақылау, қалдықтарды басқару бағдарламалары, қоршаған ортаны қорғау жөніндегі іс-шаралар жоспарына ашық жиналыс түрінде қоғамдық тыңдаулар өткізіледі. Тыңдау өткізу күні, уақыты және орны: **23.02.2026 ж.** сағат **11:30**, 1-алаң – Қапал батыр көшесі, "Оңтүстік" индустриалды аймағы; 2-алаң – Қапал батыр көшесі, "Өндірістік" аймағы, 126.

Жоба тапсырыс берушісі: «ЭКО Шина» ЖШС-і, мекенжайы: Әл-Фараби ауданы, Бекет батыр көшесі, 35-ғимарат, БСН:070540009816, тел.: +7 (7252) 54-88-09.

Ықтимал әсер туралы есепті: «ЦНИ и ЭЭ «KazEcoHolding» ЖШС-і, мекен-жайы: Шымкент қ., Желтоқсан, көш. 20 «Б», e-mail: ecosentre2018@mail.ru, тел. +7 7252-23-29-82.

Zoom конференциясына қосылу үшін сілтеме:

<https://us04web.zoom.us/j/2488272026?pwd=JwKR9YzTYMcQB1d0aPW7KlUwGb6jq.1>

Конференция идентификаторы: 248 827 2026 Кіру коды:123456. Географиялық координаттары: 42°16'16.6"N 69°42'57.4"E..42°16'17.4"N 69°44'03.0"E

Объявление!

Проводятся общественные слушания в форме открытого собрания по проекту нормативов допустимых выбросов для производства по переработке изношенных шин с получением резинотехнических изделий ТОО «Эко-Шина», а также по программам производственного экологического контроля, управления отходами и плану мероприятий по охране окружающей среды: Дата, время и место проведения слушаний: **23.02.2026 т.в 11:30** по адресу: Индустриальной зоны Оңтүстік 98площадка 2 по ул.Капал батыра, на территории Өндірістік 126.г.Шымкент.

Заказчик проекта – ТОО «ЭКО Шина», адрес: г.Шымкент, Аль-Фарабийский район, ул. Бекет батыра, здание 35, БИН 070540009816, тел.: +7 (7252) 54-88-09.

Разработчик ОВВ: Разработчик проекта: ТОО «ЦНИ и ЭЭ «KazEcoHolding», адрес: г.Шымкент, ул.Желтоқсан, 20 «Б», e-mail: ecosentre2018@mail.ru, тел.+7 7252-23-29-82.

Ссылка для входа в конференцию Zoom:

<https://us04web.zoom.us/j/2488272026?pwd=JwKR9YzTYMcQB1d0aPW7KlUwGb6jq.1>

Конференция идентификаторы: 248 827 2026 Код доступа:123456.

Географиялық координаттары: 42°16'16.6"N 69

Дата выхода: 16 января 2026г.

Исполнитель: _____ ТОО«СОБКОР»

13.01.2026

10:20

Хабарландыру!

«Эко-Шина» ЖШС мекемесіне арналған тозған шиналарды қайта өңдеу арқылы резинек-техникалық бұйымдарды өндіретін өндіріс үшін рұқсат етілетін шығарылымдардың нормативтері жобасы үшін өндірістік экологиялық бақылау, қалдықтарды басқару бағдарламалары, қоршаған ортаны қорғау жөніндегі іс-шаралар жоспарына ашық жиналыс түрінде қоғамдық тыңдаулар өткізіледі. Тыңдау өткізу күні, уақыты және орны: **23.02.2026 ж. сағат 11:30**, 1-алаң – Қапал батыр көшесі, "Өңтүстік" индустриалды аймағы; 2-алаң – Қапал батыр көшесі, "Өндірістік" аймағы, 126.

Жоба тапсырыс берушісі: «ЭКО Шина» ЖШС-і, мекен-жайы: Әл-Фараби ауданы, Бекет батыр көшесі, 35-ғимарат, БСН:070540009816, тел.: +7 (7252) 54-88-09.

Жоба әзірлеушісі: «ЦНИ и ЭЭ «KazEcoHolding» ЖШС-і, мекен-жайы: Шымкент қ. Желтоқсан, көш. 20 «Б», e-mail: ecocentre2018@mail.ru, тел. +7 7252-23-29-82.

Жобалық құжаттамамен танысу www.ndbecology.gov.kz порталынан қарауға болады. Қосымша ақпаратты мына телефон арқылы алуға болады: ecocentre2018@mail.ru, тел. +7 7252-23-29-82.

Мүдделі жұртшылық қоғамдық тыңдауларға шығарылатын құжаттар бойынша және қоғамдық тыңдаулардың жарияланған хаттамасы бойынша жазбаша немесе электрондық нысанда "Шымкент қаласының қалалық жайлы ортаны дамыту басқармасы" ММ-не мына мекенжай бойынша өз ескертулері мен ұсыныстарын жібере алады: Шымкент қаласы, Тәуке хан даңғылы, 6, e-mail: g.ermekbaeva@shymkent.gov.kz, тел.: 8 (7252) 53-02-75.

Zoom конференциясына қосылу үшін сілтеме:
<https://us04web.zoom.us/j/2488272026?pwd=JwKR9YzTYMeCOB1d0aPW7KIUwGb6jq.1>

Конференция идентификаторы: 248 827 2026

Кіру коды: 123456.

Географиялық координаттары: 42°16'16.6"N 69°42'57.4"E, 42°16'17.4"N 69°44'03.0"E

Объявление!

Проводятся общественные слушания в форме открытого собрания по проекту нормативов допустимых выбросов для производства по переработке изношенных шин с получением резинотехнических изделий ТОО «Эко-Шина», а также по программам производственного экологического контроля, управления отходами и плану мероприятий по охране окружающей среды: Дата, время и место проведения слушаний: **23.02.2026 г., в 11:30** по адресу: Индустриальной зоны Өңтүстік 98 площадка 2 по ул.Капал батыра, на территории Өндірістік 126.г.Шымкент

Заказчик проекта – ТОО «ЭКО Шина», адрес: г.Шымкент, Аль-Фарабийский район, ул. Бекет батыра, здание 35, БИН 070540009816, тел.: +7 (7252) 54-88-09.

Разработчик ОВВ: Разработчик проекта: ТОО «Центр научных исследований и экологической экспертизы «KazEcoHolding», адрес: г.Шымкент, ул.Желтоқсан, 20 «Б», e-mail: ecocentre2018@mail.ru, тел.+7 7252-23-29-82.

С пакетом проектной документации можно ознакомиться на портале www.ndbecology.gov.kz. Дополнительную информацию можно получить по номеру и эл.адресу: ecocentre2018@mail.ru, тел.+7 7252-23-29-82.

Общественность и заинтересованная общественность может направить свои замечания и предложения в письменной или электронной форме по документам, выносимым на общественные слушания и по опубликованному протоколу общественных слушаний в ГУ «Управление развития комфортной городской среды города Шымкент» по адресу: г. г. Шымкент, проспект Тауке Хана, 6, e-mail: g.ermekbaeva@shymkent.gov.kz, тел.: 8(7252)53-02-75.

Ссылка для входа в конференцию Zoom:

<https://us04web.zoom.us/j/2488272026?pwd=JwKR9YzTYMeCOB1d0aPW7KIUwGb6jq.1>

Конференция идентификаторы: 248 827 2026

Код доступа: 123456.

Географиялық координаттары: 42°16'16.6"N 69°42'57.4"E, 42°16'17.4"N 69°44'03.0"E

«Эко Шина» ЖШС

"Эко-Шина" ЖШС 1-алаң Қапал батыр көшесі бойынша, Оңтүстік 98 индустриялық аймағының аумағында 2 алаң Қапал батыр көшесі бойынша, 126 Шымкент қаласы өндіріс аумағында орналасқан резеңке-техникалық бұйымдарын ала отырып, тозған шиналарды қайта өңдеу, бойынша өндіріс үшін рұқсат етілген шығарындылар нормативтерінің жобасы бойынша

ХАТТАМАСЫ

Сәлеметсіздерме, құрметті қоғамдық тыңдауға қатысушылар! Мен, Жанат Зарина «KazEcoHolding» компаниясының экологы боламын. Шымкент қаласы, Қапал батыр көшесі, 5А, «Оңтүстік» индустриялық аймағының аумағы мекенжайы бойынша медициналық, өндірістік қалдықтарды және уақытша қалдықтарды сақтау қоймасын кәдеге жарату бойынша ықтимал әсер ету есебі жобасы үшін қоршаған ортаға эмиссиялардың нормативтері жобасын, қалдықтарды басқару бағдарламасы, өндірістік экологиялық бақылауды, қоршаған ортаны қорғау жөніндегі іс-шаралар жоспары бойынша қоғамдық тыңдаулар.

ҚР 2021 жылғы 2 қаңтардағы № 400-VI ҚРЗ Экологиялық кодексіне 2-қосымшаның 2-бөлімінің 6-тармағы, өнімділігі жылына 2500 тоннадан асатын қауіпті емес қалдықтарды жою немесе қалпына келтіру жөніндегі операциялар жүзеге асырылатын объектілер II санатқа жатады.

Өндірістік аймағының аумағында, Қызыл кітапқа енгізілген өсімдіктер мен жануарлар жоқ..

Кәсіпорынның шаруашылық қызметі аумағында сәулеттік-көркемдік құндылығы бар және Қазақстанның халық сәулет өнерін зерттеуде ғылыми қызығушылық тудыратын ескерткіштерді қорғау органдарында тіркелген ескерткіштер жоқ.

Меншікке жақын жерде сауықтыру, рекреациялық немесе тарихи-мәдени мақсатқа арналған жер учаскелері жоқ.

- Серіктестік тозған автомобильдерді қайта өңдеу кәдеге жарату және резеңке-техникалық бұйымдарды (РТИ) өндіру бойынша маманданған. Жоғарыда аталған мақсаттар үшін кәсіпорында екі өндірістік алаң бар. № 1 өндірістік алаң-Шымкент қаласында, Қапал батыр көшесінде, "Оңтүстік" индустриалды аймағының 98 аумағында орналасқан және солтүстігімен-"Полидек" ЖШС, оңтүстігімен – Өрт сөндіру бөлімі, шығысымен – "Жайлау" ЖШС, батысымен – бос ғимарат шектеседі. Ең жақын Бадам-2 қоныстану аймағы оңтүстік-батыс жағында, 1300 метр қашықтықта орналасқан. Негізгі өндірістік учаске, оның ішінде атмосфералық ауаға әсер етудің маңызды көзі пиролиз учаскесі болып табылады. Қоршаған ортаға ластаушы заттарды бөлудің негізгі көздері: № 1 және № 2 пиролиз пеші, ілеспе газды жағуға арналған пеш, пешті сақтау сыйымдылығы.
- . № 3 өндірістік алаң-Шымкент қаласында, Қапал батыр көшесі бойында, өндіріс 126 аумағында орналасқан және солтүстік-батыста – "Шымкент Болат ауласы" ЖШС – мен, Шығыста – "Пионер" ЖШС-нің диірмен кешенімен, оңтүстігінде-тұйық темір жолдың 130 метр қашықтығында орналасқан. Коммунизмнің ең жақын қоныстану аймағы шығыс жағында, 950 метр қашықтықта орналасқан
- Кәсіпорынның өндірістік қуаты жылына шамамен 11 800 000 килограмм тозған шиналарды қайта өңдеуді көздейді, оның ішінде: 7 800 000 килограмм тозған шиналар келесі өнімдерді алу үшін үгінділерге өңделеді
Резеңке үгіндісі-60%
Болат қалдықтары (металлокорд, борттық сақиналар) - 30%
Тоқыма сымы-10%.
4 000 000 килограмм тозған шиналар келесі өнімдерді ала отырып, пиролиз әдісімен жойылады: Пеш отыны-33% Ілеспе газ-17% Техникалық көміртек – 33% Болат қалдықтары (металлокорд, борттық сақиналар) - 17%.

- Резеңке чиптерін өндірудің технологиялық процесі дайындық жұмыстарынан басталады. Шиналардың тазартылған қалдықтары шиналардың борттық сақиналарын алу үшін станоктарға беріледі. Кесілген сақиналар сымды резеңкеден бөлу үшін GSB-280 машинасына беріледі, онда сым мен резеңке бөлінеді. Сым құрылыс ұйымдарына сатылады немесе металл сынықтарына тапсырылады. Резеңке резеңке чипті өндіру желісіне беріледі. GQ-1200 станогындағы бортты алып тастағаннан кейін жеңіл және жеңіл жүк автомобильдеріне арналған шиналар QT-1200 таспалы кескішке жіберіледі. Машинада шинаны спиральмен кесу дискілі пышақтармен жүзеге асырылады. Кесілген жолақтар көлденең кесу үшін GT-1200 машинасына жіберіледі.

GQ-2400 станогындағы борттарды алып тастағаннан кейін аралас және тұтас металлокордты конструкциялы Жүк шиналары және ауыл шаруашылығы, тиеу-түсіру және жол-құрылыс техникасына арналған шиналар GT-2400 көлденең кесу станогына жіберіледі, онда арнайы пышақтардың көмегімен шиналар көлденең фрагменттерге кесіледі. Шина бөліктерінің мөлшері оларды gl40130 екі роликті ұсақтағышқа, 3E резеңке чиптерін дайындау сызығына немесе ZPS-900 ұсақтағыш қондырғысына, ХКР-560D сызығымен жұмыс істеуге мүмкіндік береді. Жүк және жеңіл шиналардың жекелеген типтік өлшемдері резеңке үгінділерді дайындау желісіне тұтас, фрагменттерге алдын ала кесусіз жіберіледі. Жұмыс режимі тәулігіне 8 сағат, 2026-2035 жылдардан бастап жылына 250 күн. Ластаушы заттардың жалпы шығарындысы жылына 3,98460456234 г/с, 43,015448062 т құрайды. Атмосфераға ластаушы заттар шығарындыларының негізгі көздері: Пайдалану кезеңінде №1 алаң бойынша барлығы 7 ұйымдастырылған және 14 ұйымдастырылмаған ластану көздері көзделген.

- Атмосфераға ластаушы заттар шығарындыларының негізгі көздері болып табылады. Ластану көздері № 0001 - пиролиз пеші № 1 Жұмыс уақыты 1300 сағ/жыл резеңке қалдықтары 600 тн; Ластану көзі №0002 - пиролиз пеші № 2 жұмыс уақыты 1300 сағ / жыл резеңке қалдықтары - 800 тн;

Ластану көзі №0003-ілеспе газды жағу пеші. Жұмыс уақыты жылына 800 сағ.

Ластану көздері № 0004 – қабырға қазандығы. Уақыты жылына 6000 сағат;

Ластану көздері №0006-шиналарды қайта өңдеу желісі. Тозған автомобиль шиналары – жылына 4000тн. Уақыты 1500 сағат / жыл; 2 циклон

Ластану көздері №0007-шиналарды қайта өңдеу желісі. Тозған автомобиль шиналары – жылына 1000тн. Уақыты 250 сағат / жыл; 2 циклон. Ластану көздері № 0005 – газ плитасы. Уақыты жылына 1000 сағат;

Ластану көздері №6001-мазут сыйымдылығы 61 м3. Уақыты жылына 8760 сағат.; Ластану көздері №6002-мазуттың сыйымдылығы 72 м3. Уақыты жылына 8760 сағат.;

Ластану көздері №6003-дәнекерлеу-кесу. Уақыт 8760 сағ / жыл; Ластану көздері №6004-мазут резервуары. Уақыт 8760 сағ / жыл;

- Ластану көздері № 6005 – модульдік плиткалардың гидравликалық Вулканизациялық пресси. Резеңке үгіндісі-уақыт 1600 сағ / жыл; Ластану көздері № 6006-модульдік жолдардың гидравликалық Вулканизациялық пресси. Резеңке үгіндісі-уақыт 400 сағат / жыл; Ластану көздері № 6007 – модульдік плиткалардың гидравликалық Вулканизациялық пресси
- Резеңке үгіндісі-уақыт 1600 сағ / жыл;
- Ластану көздері №6008 – араластырғыш № 1 уақыт 800 сағат/жыл;
- Ластану көздері №6009 – араластырғыш № 1 уақыт 800 сағат/жыл;
- Ластану көздері №6010-бегунковый пиролизді техкөміртекті араластырғыш. Резеңке үгіндісі жылына 360 т. Уақыты жылына 630 сағат;
- Ластану көздері № 6011-пиролизді көміртекті брикеттеу машинасы. Резеңке үгіндісі жылына 360 т. Уақыты жылына 630 сағат

№ 6012 ластану көздері-токарлық, тегістеу, қайрау станогы. Уақыты жылына 1000 сағат;

Ластану көздері №6013-конвейерлік таспа №1. Резеңке үгіндісі; Ластану көздері №6014-конвейерлік таспа №1. Резеңке үгіндісі; Пайдалану кезеңінде №2 алаң бойынша барлығы 4 ұйымдастырылған және 21 ұйымдастырылмаған ластану көздері көзделген.

- Атмосфераға ластаушы заттар шығарындыларының негізгі көздері болып табылады. Ластану көздері № 0008-резеңке үгіндісін сусыздандыру қондырғысы жұмыс уақыты 288

сағат/жыл; Ластану көзі № 0009-Шин Ластану көзі № 0010 - тазарту роликтері жұмыс уақыты 288 сағат/жыл Ластану көзі №6015-резеңке араластырғыш жұмыс уақыты 1120 сағат / жыл Ластану көзі №6016-араластырғыш роликтер жұмыс уақыты 1120 сағат / жыл Ластану көзі №6017-Вулканизациялық пресс жұмыс уақыты 480 сағат/жыл Ластану көзі №6018-Вулканизациялық пресс жұмыс уақыты 480 сағат/жыл Ластану көзі №6019-Резеңке өңдеу машинасы жұмыс уақыты 960 сағат / жыл Ластану көзі №0009-автоклав жұмыс уақыты 960 сағат / жыл Ластану көзі №6020-кескіш жұмыс уақыты 120 сағат / жыл Ластану көзі №6021 - дәнекерлеу жұмыс уақыты 120 сағат/жыл Ластану көздері №6022-мазуттың сыйымдылығы 20 м3. Уақыты жылына 8760 сағат.; Ластану көздері №6023-мазуттың сыйымдылығы 20 м3. Уақыты жылына 8760 сағат.; Ластану көздері № 6024 – резеңке араластырғыш. Ластану көздері №6025-роликтер араластырғыш. Ластану көздері №6026-Вулканизациялық баспасөз. Ластану көздері № 6027-экструдер. Көздер ластанғана регенераторын өндіру бойынша тазартқыш роликтер жұмыс уақыты жылына 288 сағат; Ластану көздері №6028-Вулканизация желісі. Ластану көздері №6029-кесу машинасы. Ластану көздері № 6030 – плиткалы вулканизатор. Ластану көздері №6031-роликтер араластырғыш. Ластану көздері №6032-қалыптау барабаны. № 6033 ластану көздері-екі роликті алдын ала. Ластану көздері №6034-баспасөз

Сумен жабдықтау және канализация.

Кәсіпорынды сумен жабдықтау қолданыстағы су құбыры желісінен қарастырылған.

Шаруашылық-тұрмыстық ағындыларды ағызу БМ-да көзделеді. кәріз желісі. Шаруашылық-тұрмыстық ағындардың жалпы су бұруы жылына 40 м3 Жасыл желектер мен аумақтарды суару үшін-қайтымсыз тұтыну

Қалдықтар.

- Нысанда қауіпті және қауіпті емес қалдықтар пайда болады. Қалдықтардың әр түрінің қауіптілік дәрежесі мен жіктеу кодтары қалдықтар жіктеуішіне сәйкес анықталады. Өндірістік қызмет нәтижесінде өндіріс және тұтыну қалдықтарының 3 түрі, оның ішінде 0 – қауіпті қалдықтар, 3 – қауіпті емес қалдықтар қалдықтарының жіктеуішіне сәйкес түзіледі.
- Объектілерді пайдалану процесінде өндіріс және тұтыну қалдықтары түзіледі, олардың негізгілері қатты тұрмыстық қалдықтар, аралас металдар, жарықдиодты шамдар болып табылады. Аралас металдар 170407 2026 ж. - 500 т/жыл, аралас металдар 170407 2027-2035 жж. - 50 т/жыл, аралас коммуналдық қалдықтар (20 03 01)- 2,25 т/жыл. Жарықдиодты шамдар (20 01 36 - есептен шығарылған электр және электрондық жабдық) – 0,0293 т/жыл.

Қалдықтар уақытша (6 айдан аспайтын) арнайы бөлінген ұйымдасқан орындарда сақталады. Жинақталуына қарай қалдықтар шарттарға сәйкес одан әрі кәдеге жарату, қайта өңдеу немесе көму үшін үшінші тарап ұйымдарына беріледі

5.1-кесте-пайдалану кезеңіне арналған қалдықтарды жинақтау лимиттері 2026ж.

• Қалдықтардың атауы	Білім көлемі, тонна / жыл	Жинақтау лимиті, тонна / жыл
1	2	3
2026 жылға.		
Барлығы	502,2793	502,2793
оның ішінде өндіріс қалдықтары	500,0293	500,0293
отходов потребления	2,25	2,25
Қауіпті қалдықтар		
-	-	-
Қауіпті қалдықтар емес		
Жарықдиодты шамдар (20 01 36 - есептен шығарылған электр және электрондық жабдық)	0,0293	0,0293
Қатты тұрмыстық қалдықтар		

(20 03 01, аралас коммуналдық қалдықтар) (персоналдан)	2,25	2,25
Аралас металдар 170407	500	500
Айна қалдықтар тізімі	-	-

Белгіленген қызметті жүзеге асыру орнында қалдықтарды көму көзделмейді.

5.1-кесте-2027-2035ж ж пайдалану кезеңіне қалдықтарды жинақтау лимиттері

Қалдықтардың атауы	Білім көлемі, тонна / жыл	Білім көлемі, тонна / жыл
1	2	3
2027-2035 жылдарға арналған		
Барлығы	52,2793	52,2793
оның ішінде өндіріс қалдықтары	50,0293	50,0293
тұтыну қалдықтарын	2,25	2,25
Қауіпті қалдықтар		
-	-	-
Қауіпті қалдықтар емес		
Жарықдиодты шамдар (20 01 36 - есептен шығарылған электр және электронды жабдық)	0,0293	0,0293
Қатты тұрмыстық қалдықтар (20 03 01, аралас коммуналдық қалдықтар) (персоналдан)	2,25	2,25
Аралас металдар 170407	50	50
Айна қалдықтар тізімі	-	-

Қалдықтар уақытша (6 айдан артық емес) арнайы бөлінген ұйымдастырылған орындарда сақталады. Қалдықтардың жиналуына қарай шарттарға сәйкес одан әрі кәдеге жарату, қайта өңдеу немесе көму үшін бөгде ұйымдарға беріледі.

Физикалық әсері. жұмыс кезінде белгілі нормада физикалық шу, вибрация бөлінбейді.

Адам өміріне кері әсері байқалмайды өйткені ең жақын тұрғын үйлер 1,5 км жерде орналасқан. Осылайша, физикалық факторлардың қоршаған ортаға әсері "әсердің төмен мәні" деп бағаланады.

Іс-шаралар жоспарын іске асыру бойынша

1. Технологиялық өндірістік нормалардың қатаң сақталуына бақылауды күшейту.
  2. Атмосфералық ауаға шыққан шаңдарды бақылау және қадағалау.
  3. Стационарлық көздерден ластаушы заттардың шығарындыларының алдын алу және азайту бойынша іс-шараларды жүзеге асыру (уақтылы техникалық қызмет көрсету арқылы тазартудың пайдалану дәрежесін сақтау).
  4. Аумақты абаттандыружасыл желекті ұлғайту, кәсіпорын аумағында ағаш отырғызу.
- 5.Экологиялық зерттеу фонын анықтау, қоршаған орта жағдайлары қоршаған орта, сәйкестендіру мүмкін теріс әсер ету индустриялық бойынша іс-шаралар экожүйелер және даму бағдарламалар мен жоспарларға арналған іс-шараларды ластануды азайту жүзеге асыру.

Қорытынды. Жоба атмосфералық ауаға, жер үсті, жер асты суларына сондай-ақ құнарлы топырақ қабатына кері әсері байқалмайды.

Шымкент қаласы экология департаментінен ескертулер мен ұсыныстар болмады.

Тыңдағандарыңыз үшін рахмет.